

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

INICIACIÓ A LA ACTIVITAT
EMPRENEDORA I EMPRESARIAL

3r ESO/4t ESO

DEPARTAMENT D'ECONOMIA

Curs 2021-2022

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
a. -LA NECESSITAT DE LA PROGRAMACIÓ	6
b. -ELEMENTS PER A ELABORAR UNA PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA	7
c. -NORMATIVA DE REFERÈNCIA	8
1.1. JUSTIFICACIÓ DE LA PROGRAMACIÓ	10
1.2. CONTEXTUALITZACIÓ	12
2. OBJECTIUS DE L'ETAPA	
2.1. OBJECTIUS GENERALS	14
2.2. OBJECTIUS GENERALS DE L'ESO	16
2.3. OBJECTIUS ESPECÍFICS D'IAEE	19
3. COMPETÈNCIES	
3.1. INCORPORACIÓ DE LES COMPETÈNCIES CLAU (CC)	21
3.2. COMPETÈNCIES CLAU	22
3.3. APORTACIONS DE L'ÀREA EN L'ASSOLIMENT DE LES CC	25
3.4. RELACIÓ ENTRE LES CC I ELS OBJECTIUS DE LA MATÈRIA	30
4. CONTINGUTS	
4.1. INTRODUCCIÓ	33
4.2. DESCRIPCIÓ GENERAL DE L'ÀREA ECONÒMICA	34
4.3. BLOCS DE CONTINGUTS	36
5. CRITERIS D'AVUACIÓ	
5.1. INTRODUCCIÓ	39
5.2. CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ	42
6. INSTRUMENTS D'AVUACIÓ	46
7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ	50
8. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES	
8.1. METODOLOGIA GENERAL DE L'ÀREA	54
8.2. METODOLOGIA ESPECÍFICA D'ECONOMIA	56
9. MESURES DE RESPOSTA PER A LA INCLUSIÓ I COMPENSACIÓ DE DESIGUALTATS.	60
10. UNITATS DIDÀCTIQUES	
10.1. ORGANITZACIÓ DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES	64
10.2. RECURSOS DIDÀCTIQUES	68
10.3. ACTIVITATS D'AVUACIÓ	69
10.4. ACTIVITATS DE REFORÇ I AMPLIACIÓ	69
10.5. DISTRIBUCIÓ TEMPORAL DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES	70
11. ELEMENTS TRANSVERSALS	71
12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	74
13. AVUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENTS I INDICADORS D'ÈXIT	75
14. SEGUIMENT PROGRAMACIÓ: CORRECCIONS I AJUSTOS	77

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

1. INTRODUCCIÓ

La transmissió de la cultura és un dels aspectes més importants i més preocupants per a una societat. Del que parlem és de la tasca de passar, d'unes generacions a unes altres, el corpus de coneixement acumulat: sabers i tècniques, valors i creences, coneixements, maneres, maneres, costums, etc., etc. Compleix aquesta tasca una doble missió: socialitzar als nous membres de una comunitat i garantir que els coneixements no es perdin i contribueixin al manteniment de la societat en el futur. A aquesta transmissió és el que anomenem educació.

Com més complexa siga una societat més es complica, al seu torn, la manera de transmetre la cultura. Encara que les societats tenen multitud de mecanismes per educar, necessiten estructurar, ordenar, planificar en definitiva, les fórmules adequades per fer realment efectiva aquesta tasca. En les societats complexes, a aquesta estructura se li denomina sistema educatiu.

En una societat com la nostra, existeixen responsables, en diferents nivells, del sistema educatiu. Aquests han de prendre una sèrie de decisions, han de decidir què coneixements es transmeten, de quina manera, en quins llocs i moments, qui estan preparats per comunicar-los, etc. etc. Han de decidir també com s'acredita l'adquisició d'aquests coneixements i com s'atén a les diferències entre els subjectes objecte de l'educació. Tot això en el seu àmbit d'actuació: El govern de l'Estat, les Comunitats Autònomes en les seves competències, els centres educatius i el professorat.

En els diferents nivells es prenen diferents decisions referides a com s'ha de produir aquesta transmissió. Aquestes decisions es plasmen en documents que tenen el seu àmbit d'aplicació i obliguen al seu compliment, però deixen un espai d'autonomia per al següent nivell. D'aquesta manera es produeix una sèrie de planificacions en cascada que compleixen amb la necessitat social d'organitzar el procés d'ensenyament i aprenentatge. Això és:

- 1.-Govern de l'Estat: Lleis Orgàniques, Reials decrets, Ordres Ministerials...
- 2.-Govern Valencià: Decrets, Ordres, Resolucions....
- 3.-Centres Educatius: Projecte Educatiu, Projecte Curricular, Reglament de Règim Intern....

4.-Departaments: Programacions didàctiques

5.-Professorat: Unitats didàctiques

Els últims 35 anys a Espanya han estat en general i en Educació en particular, d'autèntica convulsió. En l'àmbit educatiu hem passat durant aquest període per 4 lleis orgàniques: *LGE, *LODE, LOGSE, LOCE, LOMCE... i tants decrets, tantes ordres, tant desenvolupament normatiu que, si els professionals no sabessin el que han de fer, seria una autèntica proesa complir el reglamentat.

Tots aquests canvis no es deuen només als avatars polítics i a les conjuntures internacionals (la comunitat europea ha incidit també de manera important en nostra canvis educatius), sinó a la quantitat, qualitat i celeritat dels avanços del coneixement, a l'evolució social i als progressos en Pedagogia i en Psicologia.

Per aquest motiu resulta imprescindible seguir comptant amb les fonts tradicionals del currículum que han d'alimentar cada nivell de decisió per adaptar-se als diferents moments. Aquestes fonts que influïrien també de manera decisiva en l'elaboració de la programació serien les següents:

1. Epistemològica: Té en compte les característiques i fonaments del saber, la lògica interna de la matèria i l'evolució de les idees científiques. És la font que tradicionalment ha estat més influent.
2. Sociològica: Característiques de la societat i aspectes fonamentals de la seva organització i dinàmica. Demandes socials al sistema educatiu i factors d'incidència més importants en el procés ensenyament-aprenentatge. És la contextualització en el moment socio-històric en què es desenvolupa l'activitat. Està a la base del plantejament que fan alguns autors entre el coneixement quotidià, escolar i científic.
3. Pedagògica: Compta amb les aplicacions didàctiques, la pràctica educativa i les finalitats de l'Educació.
4. Psicològica: Ens dona dades sobre les característiques dels subjectes, del seu moment evolutiu i de com se l'aprenentatge.

a.- LA NECESSITAT DE LA PROGRAMACIÓ

Necessita l'arquitecta un projecte, el cuiner una recepta, les gerències unes línies estratègiques i les productores cinematogràfiques un guió... Tota activitat que pretenga assolir-se amb èxit necessita planificar-se. Tota tasca o conjunt de tasques necessita un pla, un projecte, per evitar la improvisació, per anticipar-se als imprevists, per afrontar el dia a dia amb el menor nivell d'estrès possible.

Més tard, l'experiència i la confrontació amb la realitat ens permetran innovar i deixar espais i temps per al toc personal, però la garantia dels resultats la posen bàsicament el tenir en compte amb temps les grans qüestions: QUÈ, COM, QUAN I PER A QUI formem.

Les i els docents necessitem, com qualsevol un altre professional, planificar la nostra activitat. Aquesta planificació resulta imprescindible, d'una banda, per complir amb l'estipulat per instàncies superiors i contextualitzar-ho en el nostre entorn, i, per un altre, per allunyar-se de l'intuicionisme i de l'activisme. És el que denominem planificació didàctica, que inclouria la programació didàctica, realitzada pels departaments i la programació d'aula realitzada pel professorat per a la seva tasca quotidiana.

La programació didàctica és el punt d'inflexió entre les *macro estructures (Administracions i centre educatiu) i la solitud del docent en la seua tasca diària. Les diferents definicions de programació responen a diferents concepcions de l'ensenyament i els seus processos. Per això, es diu que una programació didàctica pot ser:

- A.-UNA GUIA DE LES EXPERIÈNCIES QUE HA DE TENIR L'ALUMNAT.
- B.-L'ESPECIFICACIÓ D'INTENCIONS EDUCATIVES.
- C.- UNA DEFINICIÓ DE CONTINGUTS.
- D.-UN PLÀ D'ACTIVITATS.
- E.-LA DESCRIPCIÓ DE TASQUES I DESTRESES.
- F.-EL PROGRAMA DE CONTINGUTS.

Però, en definitiva, què és una programació didàctica? què és programar? Programar és decidir. Programar és responsabilitzar-nos de la parcel·la que ens correspon del procés educatiu. Si volguéssim aproximar-nos a una definició el més completa i realista possible direm que una programació és un conjunt de decisions adoptades pel professorat d'una especialitat en un centre educatiu, referent a una matèria o àrea i del nivell en el qual s'imparteix, tot això en el marc

del procés global d'ensenyament-aprenentatge.

Les prescripcions normatives, la naturalesa dels continguts a impartir, el context en el qual es desenvolupa la nostra labor, així com les nostres peculiaritats com a docents i les de l'alumnat amb el qual ens trobem, orienten la programació. D'aquesta manera, i a grans trets, s'estableixen dues gran línies programàtiques:

Programació conductista: Basada en objectius operatius i en conductes prefixades plantejades com a metes terminals del procés.

Programació cognitiva: Basada en objectius-tendències i en capacitats.

Els elements assenyalats més amunt com a paràmetres d'orientació de la programació aconsellen desenvolupar una programació didàctica més cognitiva que conductista. La veritat és que l'elecció d'una o un altre corrent programàtic es realitza en funció de la rigidesa dels anomenats "paquets didàctics". Aquesta rigidesa ve determinada per la característica instrumental d'alguns continguts. En qualsevol cas, l'experiència i les teories a l'ús aconsellen centrar-se més en els aspectes cognitius i de capacitats de les decisions a prendre.

b.- ELEMENTS PER A ELABORAR UNA PROGRAMACIÓ.

La programació didàctica consta dels següents elements:

- 1.1) Justificació de la programació
- 1.2) Contextualització
- 2) Objectius de l'etapa
- 3) Competències
- 4) Continguts
- 5) Criteris d'avaluació
- 6) Instruments d'avaluació
- 7) Criteris de qualificació
- 8) Metodologia. Orientacions didàctiques
- 9) Mesures de resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb alumnat que requerisca actuacions per a la compensació de les desigualtats.
- 10) Unitats didàctiques
  - 10.1) Organització de les unitats didàctiques:
    - 10.1.1) Objectius de la unitat

- 10.1.2) Continguts
- 10.1.3) Criteris d'avaluació
- 10.1.4) Competències
- 10.1.5) Activitats d'ensenyament-aprenentatge
- 10.1.6) Recursos didàctics
- 10.1.7) Activitats d'avaluació
- 10.1.8) Activitats de reforç i ampliació
- 10.2) Distribució temporal de les unitats didàctiques
- 11) Elements transversals
- 12) Activitats complementàries
- 13) Avaluació de la pràctica docent a través d'indicadors d'èxit

Una primera part de la programació didàctica, que actuaria d'introducció, la componen, conjuntament, la justificació teòrica i la contextualització. Formarien un primer pas d'aproximació a la realitat amb la qual s'haurà de mesurar la programació. En la justificació teòrica entrarien les intencions educatives a nivell general; en la contextualització ens trobaríem amb l'anàlisi de les claus de l'entorn del centre. Es nodreixen la una de l'altra.

Si es pogués utilitzar el símil els elements esmentats en el paràgraf anterior serien els entremesos mentre que els objectius, els continguts, la metodologia i els criteris d'avaluació són el plat fort. Dit amb propietat formarien el corpus central de la programació.

L'atenció a les necessitats educatives específiques vindria a alleujar la forta càrrega del nucli central de la programació. Matisarien proporcionant alternatives a objectius, continguts i criteris d'avaluació per atendre a totes les situacions de l'aula.

c.- NORMATIVA DE REFERÈNCIA

El referent normatiu bàsic al País Valencià per a l'elaboració de les programacions didàctiques és l'Ordre 38/2017 per la qual es regula l'avaluació del batxillerat i l'educació secundària obligatòria; és aquest Ordre la que utilitzem com a eina, junt a la Resolució del 5 de juliol del 2019 a l'apartat 2.2.2.4.a.

A banda, aquesta programació s'ha planificat i ha estat redactada sempre

respectant el marc legislatiu vigent:

- **La Constitució Espanyola (1978).**
- Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril, de Reforma de la Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
- Decret 79/1984, de 30 de juliol, del Consell de la Generalitat Valenciana, sobre l'aplicació de la Llei 4/1983, d'Ús i Ensenyament del Valencià, en l'àmbit de l'ensenyament no universitari de la Comunitat Valenciana.
- LODE. La Llei Orgànica 8/1995, de 3 de juliol, Reguladora del Dret a l'educació.
- PEC. El Projecte Educatiu del Centre, IES Enric Valor de Pego.
- Decret 234/1997 de 2 de setembre, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el **Reglament orgànic i funcional dels instituts d'educació secundària.**
- LOE. La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació. Reial Decret 806/2006, de 30 de juny. Calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu establida en la LOE.
- Reial Decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel que s'estableixen les **ensenyances mínimes corresponents a l'Educació Secundària Obligatòria.**
- Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el **Currículum de l'Educació Secundària Obligatòria** a la Comunitat Valenciana.
- Ordre de 16 de juny de 2008, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula el **programa de diversificació curricular** en l'educació secundària obligatòria.
- Reial Decret 1467/2007, de 2 de novembre, pel que s'estableix l'**estructura del Batxillerat i es fixen els seus ensenyaments mínims.**
- Decret 102/2008, d'11 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el **Currículum del Batxillerat** en la Comunitat Valenciana.
- Ordre de 19 de juny de 2009, de la Conselleria d'Educació, per la qual **es regula l'organització i el funcionament del Batxillerat diürn, nocturn i a distància a la Comunitat Valenciana, quant a l'adaptació de la programació a la realitat del centre i a l'alumnat, en cas de tractar-se d'alumnat adult.**(DOGV 6046, 30.06.2009)
- Ordre 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regulen els **plans per al foment de la lectura** en els centres docents de la Comunitat Valenciana.
- Ordre 45/2011, de 8 de juny de 2011, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula l'estructura de les **programacions didàctiques en l'ensenyança bàsica.**
- Ordre 46/2011, de 8 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula la **transició des de l'etapa d'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatòria** a la Comunitat Valenciana.
- Resolució de 28 de juny de 2011, de la Subsecretària i de les direccions generals d'Ordenació i Centres Docents, i d'Educació i Qualitat Educativa, de la Conselleria

d'Educació, Formació i Ocupació, per la qual es dicten **instruccions en matèria d'ordenació acadèmica i d'organització de l'activitat docent** als centres que m'arrisquen Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat per al curs 2011-2012.

- Real Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual **s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria i del Batxillerat.**(BOE, 03.01.2015, núm.03 p.169-546).
- Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener, per la qual **es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el Batxillerat.**
- Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual **s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat en la Comunitat Valenciana.**(DOGV, 10.06.2015, núm.7544, p. 17437-18585)
- Decret 136/2015, de 4 de setembre, del Consell, pel qual es modifiquen el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual **s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Primària en la Comunitat Valenciana, i el Decret 87/2015, de 5 de juny; pel qual s'estableix el currículum i es desenvolupa l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat en la Comunitat Valenciana.**(DOGV, 09.09.2015, núm. 7611, p. 24716-24722)
- Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en Educació Secundària Obligatòria, en Batxillerat i en els ensenyaments de l'Educació de les Persones Adultes a la Comunitat Valenciana. [2017/8755]
- Decret 51/2018, de 27 d'abril, del Consell, pel qual **es modifica el Decret 87/2015, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat a la Comunitat Valenciana.**(DOGV, 30.04.2018, núm. 8284, p. 16775-16815).
- Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual **es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià.**
- Resolució de 5 de juliol de 2019, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen ESO i Batxillerat durant el curs 2019-20.
- Resolució del 24 de juliol de 2019, per la qual **es dicten instruccions per a l'aplicació dels procediments per a la sol·licitud i desenvolupament de l'atenció educativa a l'alumnat hospitalitzat o convalescent al seu domicili per malaltia.**

1.1. JUSTIFICACIÓ DE LA PROGRAMACIÓ

La justificació teòrica és la filosofia que impregna tota la programació. Del que es tracta en aquest apartat és de verbalitzar aquells principis que regeixen la nostra acció, així com realitzar una anàlisi de tots aquells factors que poden influir en el procés.

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

A manera de guió ens preguntarem per:

Les intencions educatives. Per a aquest Departament educar és ajudar al fet que la persona s'autoconstrueixca com a tal. Per a això, és necessari transmetre coneixements teòrico-pràctics que serveixquen a l'alumnat trobar el seu lloc en la societat tant en l'àmbit professional com humà. A més, ha de tenir com a finalitat bàsica el desenvolupament de les capacitats necessàries perquè l'alumnat puga desembolicar-se en el futur com a ciutadans amb plens drets i deures, amb un judici crític que li permeta adoptar actituds i comportaments basats en valors racionals i lliurement assumits.

Les demandes socials. Aquestes poden ser de dos tipus: de competència professional o educatives en general. Així, l'acceleració que s'ha produït en el desenvolupament tecnològic durant el s. XX justifica la necessitat formativa en el camp de l'economia. El ciutadà precisa els coneixements necessaris per a poder comprendre el funcionament del món en aspectes tan importants com les raons de les crisis econòmiques, les finances, la riquesa versus pobresa, els factors de desenvolupament del països, els determinants dels conflictes i guerres a nivell mundial, etc.

La lògica curricular i la seva incidència en el procés. Aquesta matèria es caracteritza per la seua significativitat, el contingut d'aquesta matèria té tres característiques principals: els continguts s'estructuren del general al particular, des de la teoria a la pràctica i des dels conceptes i fets als procediments i finalment a les actituds.

Metodologia: El debat, la crítica, el seguiment de l'actualitat i l'explicació de models econòmics sobre el món i la realitat són les línies mestres de la matèria. Es proposen exercicis per a fomentar l'anàlisi crític de la realitat, els efectes positius i negatius de les polítiques econòmiques i les diferents alternatives existents. L'alumne cal que reflexione sobre la realitat i desenvolupe visions crítiques de la mateixa.

Els temes transversals: Els problemes actuals són un element clau per a desenvolupar un aprenentatge altament significatiu. Tractament intens de:

- a) El foment de la igualtat de sexes, la lluita contra el masclisme, la violència sexista.
- b) Educació contra la xenofòbia.
- c) La cura de l'entorn i la defensa i educació per valors mediambientals.

1.2.CONTEXTUALITZACIÓ

1.2.1.-CARACTERÍSTIQUES ESPECÍFIQUES DEL NIVELL

Assignatures:	INICIACIÓ EMPRESARIAL	AL'ACTIVITAT	EMPRENEDORA	I
	3 Hores setmanals.			
Etapa:	Educació secundària obligatòria			
Nivell:	3r/4t ESO			

S'entén per context l'entorn social, històric i geogràfic en el qual es realitza la labor docent. Si, òbviament, tots els entorns no són iguals, contextualitzar seria, llavors, adaptar el procés d'ensenyament-aprenentatge a les diferents conjuntures geogràfiques, històriques i socials.

Resulten evidents les diferències entre el País València i la resta de l'Estat Espanyol en allò que respecta a la virulència de la crisi econòmica i els seus trets diferenciadors respecte altres comunitats de l'Estat Espanyol. Són evidents així mateix les diferències existents entre el Sud, el Nord o els grans municipis; entre el rural i l'urbà o entre una població d'al·luvió i una altra de llarg arrelament.

Aquestes diferències fan que a les assignatures d'economia el tractament de la corrupció, del balafament del recursos públics, la crisi de la construcció, la crisi del sector agrari, la desaparició de sector industrial, l'endeutament públic, la taxa d'atur, etc. siguin tractats quotidianament, a més, que la elevada significativitat d'aquest temes fomenten un clima de col·laboració molt elevat en classe.

1.2.2.-NOMBRE D'ALUMNES PER GRUP

3r ESO.....	10
4t ESO.....	20

1.2.3.-CARACTERÍSTIQUES ALUMNES

Els alumnes de tercer de l'ESO molts provenen del PMAR I per tant tenen

unes necessitats educatives diferents de la resta d'alumnes, això implica un tractament de la diversitat molt intens en aquest curs.

Respecte a 4t de l'ESO, cal diferenciar els alumnes que en tercer van rebre classe de Iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial (IAEE) dels que no tenen cap coneixement previ de l'àrea d'economia.

TERCER ESO

TOTAL ALUMNES	PMAR	RESTA
10		

QUUART ESO

TOTAL ALUMNES	CURSAT IAEE 3r ESO	ALTRES
20		

1.2.4. ENTORN SOCIOECONÒMIC I CULTURAL

Pego és un poble de 10.000 habitants de la comarca de la Marina Alta. La renda per càpita està al voltant de 15.000 euros i amb un coeficient Gini de 0.14, es a dir, és un poble pobre dins d'una comarca pobra del País valencià. La crisi de la citricultura a afectat de forma forta, i la inexistència d'un sector industrial (excepte 6 empreses que tenen més de 20 treballadors) a provocat una excessiva dependència del turisme i de la construcció. El fet que el nivells de igualtat econòmica siguen alts dona una forta cohesió social i cultural, en contrast a allò que és podria esperar del nivell de renda per càpita.

2. OBJECTIUS D'ETAPA

2.1. OBJECTIUS GENERALS DE L'EDUCACIÓ.

L'EDUCACIÓ ha de contribuir a desenvolupar en les i els alumnes les capacitats que els permeten:

a) Conèixer, assumir responsablement els seus deures i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg, refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural, oberta i democràtica, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

b) Adquirir, desenrotllar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç dels processos de l'aprenentatge i com a mitjà de desen desenrotllament personal.

c) Fomentar actituds que afavorisquen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.

d) Valorar i respectar, com un principi essencial de la nostra Constitució, la igualtat de drets i oportunitats de totes les persones, amb independència del seu sexe, i rebutjar els estereotips i qualsevol discriminació.

e) Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.

f) Desenrotllar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.

g) Concebre el coneixement científic com un saber integrat que s'estructura en distintes disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.

h) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats, així com valorar l'esforç amb la finalitat de superar les dificultats.

i) Comprendre i expressar amb correcció textos i missatges complexos, oralment i per escrit, en valencià i en castellà. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia del País Valencià i com a part fonamental del seu patrimoni cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de totes les espanyoles i els espanyols i d'idioma internacional. Iniciar-se així mateix, en el coneixement, la lectura i l'estudi d'ambdós llengües.

j) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

k) Conèixer els aspectes fonamentals de la cultura, la geografia i la història del País Valencià, de l'estat espanyol i del món; respectar el patrimoni artístic, cultural i lingüístic; conèixer la diversitat de cultures i societats a fi de poder valorar-les críticament i desenvolupar actituds de respecte per la cultura pròpia i per la dels altres.

l) Conèixer i acceptar el funcionament del cos humà i respectar les diferències. Conèixer i apreciar els efectes beneficiosos per a la salut dels hàbits d'higiene, així com de l'exercici físic i de l'adequada alimentació, incorporant la pràctica de l'esport i l'educació física per a afavorir el desenvolupament personal i social.

m) Analitzar els mecanismes i valors que regeixen el funcionament de les societats, en especial els relatius als drets, deures i llibertats de les ciutadanes i dels ciutadans, i adoptar judicis i actituds personals respecte a estos.

n) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum responsable, l'atenció dels sers vius i el medi ambient, i contribuir-ne així a la conservació i millora.

o) Valorar i participar en la creació artística i comprendre el llenguatge de les distintes manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

p) Analitzar i valorar, de manera crítica, els mitjans de comunicació escrita i audiovisual.

2.2. OBJECTIUS GENERALS DE L'ESO

Segons el Reial Decret 1105/2014 de 26 de desembre: L'Educació Secundària Obligatòria contribuirà a desenvolupar en els alumnes i les alumnes les capacitats que els permeten:

a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.

c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.

d) Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.

e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a, amb sentit crític, adquirir nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.

f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en distintes disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.

g) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la

participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials del País Valencià, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, així com el patrimoni artístic i cultural.

k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, refermar els hàbits d'atenció i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, l'atenció dels sers vius i el medi ambient, contribuint a la seua conservació i millora.

l) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les distintes manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

A més, el Decret 87/2015, de 5 de juny del Consell, estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat al País Valencià, a l'article 15 regula els objectius i fins, així:

1.El desenvolupament i la concreció curricular que elaboren els centres docents com a part del seu projecte educatiu garantirà la consecució dels objectius establits per a l'etapa en l'article 11 de Real Decret 1105/2014.

2.Així mateix, esta concreció del currículum s'orientarà a la consecució dels fins següents:

a.Adquirir els elements bàsics de la cultura, especialment en els seus aspectes humanístic, artístic, científic i tecnològic.

b.Adaptar el currículum i els seus elements a les necessitats de cada alumne i alumna, de manera que es proporcione una atenció personalitzada i un

desenvolupament personal i integral de tot l'alumnat, respectant els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat de l'alumnat propis de l'etapa.

c.Orientar l'alumnat i els seus representants legals si és menor d'edat, sobre el progrés acadèmic i la proposta d'itineraris educatius més adequats per a cada alumne o alumna.

d.Preparar l'alumnat per a la seua incorporació a estudis posteriors i per a la seua inserció laboral.

e.Desenvolupar bones pràctiques que afavorisquen un bon clima de treball a la resolució pacífica de conflictes, així com les actituds responsables i de respecte pels altres.

f.Desenvolupar una escala de valors que incloga el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç, la superació personal i la responsabilitat en la presa de decisions per part de l'alumnat, la igualtat, la solidaritat, la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència de gènere.

g.Consolidar en l'alumnat hàbits d'estudi i treball.

h.Formar l'alumnat per a l'exercici dels seus drets i obligacions en la vida com a ciutadans.

i.Desenvolupar metodologies didàctiques innovadores que incloguen l'aprenentatge cooperatiu, els projectes interdisciplinaris, l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, així com la pràctica de l'educació inclusiva en l'aula.

j.Basar la pràctica docent en al formació permanent del professorat, en la innovació educativa i en l'avaluació de la pròpia pràctica docent.

k.Elaborar materials didàctics orientats a l'ensenyança i l'aprenentatge basats en l'adquisició de competències.

l.Utilitzar el valencià, el castellà i les llengües estrangeres com a llengües vehiculars d'ensenyament, valorant les possibilitats comunicatives de totes estes, i garantint l'ús normal, la promoció i el coneixement del valencià.

2.3.-OBJECTIUS ESPECÍFICS DE IAEE

Fomentar l'esperit emprenedor i la iniciativa emprenedora entre la gent més jove va ser l'element clau en el Pacte Europeu per la Joventut, adoptat pel Consell Europeu en 2005. Es va configurar com un factor clau per al creixement, l'ocupació i la realització personal.

L'esperit emprenedor, segons la definició de la Comissió Europea, és l'habilitat d'un individu per a convertir idees en actes. Inclou la creativitat, la innovació i l'assumpció de riscos, però també la capacitat per a planificar i gestionar projectes per a aconseguir un fi. És a dir, que es tracta d'un concepte que traspasa el merament econòmic i que inclou un conjunt de competències, coneixements, actituds, qualitats, destreses i valors que mobilitzen les persones perquè contribuïsquen a la societat i asseguruen el benestar de la comunitat.

Així l'activitat emprenedora està directament relacionada amb la competència sentit d'iniciativa emprenedora i esperit emprenedor que, l'orde ECD/65/2015, torna a definir-la com la capacitat de transformar les idees en actes.

L'ensenyament de l'assignatura de Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial (IAEE) en tercer i quart de l'Educació secundària obligatòria tindrà com a finalitat el desenvolupament dels següents objectius:

1. Relacionar-se amb l'entorn econòmic com a subjecte i no com a objecte d'aquest entorn mitjançant l'assimilació progressiva del coneixement que vaja aprenent sobre el seu funcionament, així com incorporar el que aprenga a les seves relacions amb altres agents econòmics com a font de desenvolupament, tant de la seva autonomia personal com de la seva capacitat per liderar projectes que puguen ser percebuts com a valuosos pels altres.
2. Fomentar l'aplicació del pensament creatiu a l'hora de fer qualsevol proposta d'actuació en el seu entorn econòmic i valorar-ne positivament la innovació, l'originalitat i la consistència.
3. Desenvolupar l'esperit emprenedor que tots tenim com a subjectes de l'entorn econòmic en el qual actuem mitjançant el descobriment de les nostres fortaleses i debilitats per, progressivament, augmentar la nostra competència emprenedora.

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

4. Impulsar menuts projectes susceptibles de poder implementar-se en el seu entorn econòmic (com un projecte d'inserció laboral i un projecte de viabilitat econòmica d'una empresa) en els quals la creativitat i el rigor científic d'aquests projectes han de jugar un paper primordial al llarg de tot el procés de realització.
5. Identificar les diverses fonts de finançament internes i externes (com accionistes, inversos, micromecenatge o *crowdfunding*, ajudes, bancs, subvencions...), així com valorar la més adequada per a cada tipus i moment del cicle de vida de l'empresa.
6. Conèixer el funcionament bàsic dels intermediaris financers quan hem d'acudir a la cerca de finançament per a l'empresa, a través de l'estudi de casos pràctics senzills, reals i susceptibles de ser demandats.
7. Treballar competències com la creativitat, la innovació i la iniciativa, i aprendre a treballar en equip.
8. Conèixer la dinàmica empresarial per mitjà del desenvolupament d'un projecte d'empresa.
9. Promoure l'exercici professional per la via de l'emprenedoria, reconèixer el risc de l'activitat emprenedora i aprendre a analitzar-lo.
10. Analitzar l'efecte de les decisions econòmiques en la vida dels ciutadans i desenvolupar el sentit de la responsabilitat.
11. Conèixer els diferents tipus d'empreses i analitzar el teixit empresarial d'acord amb aquesta classificació. Identificar i analitzar els aspectes més importants del funcionament de les empreses en una economia de mercat.
12. Ser capaços de gestionar la seva economia personal mitjançant l'elaboració d'un pressupost i l'anàlisi del grau de compliment d'aquest. Valorar la rellevància de l'estalvi i comprendre la necessitat de planificar aspectes financers al llarg de la vida.

L'assoliment d'aquests objectius complementa els objectius institucionals de la Conselleria d'Educació per al present curs i els propis de l'IES Enric Valor de Pego que venen recollits en la PGA.

3. COMPETÈNCIES

3.1. INCORPORACIÓ DE LES COMPETÈNCIES CLAU

Entenem per competències Clau:

"Les capacitats per aplicar de forma integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa, per tal d'aconseguir la realització adequada d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos".

Marc legal:

Orde 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en Educació Secundària Obligatòria, en Batxillerat i en els ensenyaments de l'Educació de les Persones Adultes a la Comunitat Valenciana.

Donat que el aprenentatge basat en competències es caracteritza per la seua transversalitat, el seu dinamisme i el seu caràcter integral, el procés d'ensenyament-aprenentatge competencial deu abordar-se des de totes les àrees de coneixement i per part de les divers instàncies que conformen la comunitat educativa, tant en els àmbits formals com en els no formals o informals.

La incorporació de competències clau al currículum permet posar l'accent en els aprenentatges que es consideren imprescindibles, des d'un plantejament integrador i orientat a l'aplicació dels sabers adquirits. D'ací el seu caràcter bàsic.

Són les competències que ha d'haver desenvolupat un alumne/a en finalitzar l'ensenyament obligatori per poder aconseguir la realització personal, exercir la ciutadania activa, incorporar-se a la vida adulta de manera satisfactòria i ser capaç de desenvolupar un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

La inclusió de les competències clau en el currículum té diverses finalitats :

- En primer lloc, integrar els diferents aprenentatges, tant els formals, incorporats a les diferents àrees o matèries, com els informals i no formals.

- En segon lloc, permetre a tots els estudiants integrar els seus aprenentatges, posar-los en relació amb diferents tipus de continguts i utilitzar-los de manera efectiva quan els resulten necessaris en diferents situacions i contextos.
- I, finalment, orientar l'ensenyament, atès que permet identificar els continguts i els criteris d'avaluació que tenen caràcter imprescindible i, en general, inspirar les diferents decisions relatives al procés d'ensenyament i d'aprenentatge.

El treball en les àrees i matèries del currículum per contribuir al desenvolupament de les competències bàsiques s'ha de complementar amb diverses mesures organitzatives i funcions, imprescindibles per al seu desenrotllament.

Així, l'organització i el funcionament dels centres i les aules, la participació de l'alumnat, les normes de règim intern, l'ús de determinades metodologies i recursos didàctics, o la concepció, organització i funcionament de la biblioteca escolar, entre altres aspectes, poden afavorir o dificultar el desenvolupament de competències associades a la comunicació, l'anàlisi de l'entorn físic, la creació, la convivència i la ciutadania, o l'alfabetització digital. Igualment, l'acció tutorial permanent pot contribuir de manera determinant a l'adquisició de competències relacionades amb la regulació dels aprenentatges, el desenvolupament emocional o les habilitats socials. Finalment, la planificació de les activitats complementàries i extraescolars pot reforçar el desenvolupament del conjunt de les competències bàsiques.

3.2. COMPETÈNCIES CLAU

En el marc de la proposta realitzada per la Unió Europea, i d'acord amb les consideracions que s'acaben d'exposar, es poden identificar les següents competències clau del nostre sistema educatiu:

- Competència en comunicació lingüística. *CCL*
- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. *CMCT*
- Competència digital. *CD*
- Competència per a aprendre a aprendre. *CAA*
- Competències socials i cíviques. *CSC*
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. *SIEE*
- Consciència i expressions culturals. *CEC*

- **COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA.CCL**

Suposa l'ús del llenguatge com un instrument de comunicació oral i escrita, i com un instrument d'aprenentatge i d'autoregulació del pensament, de les emocions i de la conducta, per la qual cosa contribueix, així mateix, a la creació d'una imatge personal positiva i fomenta les relacions constructives amb els altres i amb l'entorn. Aprendre a comunicar-se és, en conseqüència, establir llaços amb altres persones, acostar-nos a altres cultures que adquireixen sentit i provoquen afecte quan es coneixen. En suma, aquesta competència és fonamental per a aprendre a resoldre conflictes i per a aprendre a conviure. Adquirir-la suposa el domini de la llengua oral i escrita en molts contextos, i l'ús funcional d'una llengua estrangera, almenys.

- **COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIES BÀSIQUES EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA.CMCT**

Aquesta competència consisteix, abans que res, en l'habilitat per a fer servir els nombres i les seues operacions bàsiques, els símbols, i les formes d'expressió i de raonament matemàtic, per a elaborar i interpretar informacions, per a conèixer més sobre aspectes quantitius i espacials de la realitat, i per a resoldre problemes relacionats amb la vida diària i el món laboral. Adquirir-la suposa, en suma, aplicar destreses i actituds que permeten raonar matemàticament, comprendre una argumentació matemàtica, expressar-se i comunicar-se en el llenguatge matemàtic i integrar el coneixement matemàtic amb altres tipus de coneixement.

També inclou l'habilitat per a interactuar amb el món físic en els aspectes naturals i en els generats per l'acció humana, de manera que facilite la comprensió de successos, la predicció de conseqüències i l'activitat dirigida a la millora i la preservació de les condicions de vida pròpia, de les altres persones i de la resta dels éssers vius. Per tant, implica l'adquisició d'un pensament científic racional que permet interpretar la informació i prendre decisions amb autonomia i iniciativa personal, així com també fer servir valors ètics en la presa de decisions personals i socials.

- **COMPETÈNCIA DIGITAL.CD**

És l'habilitat per a cercar, obtenir, processar i comunicar informació i transformar-la en coneixement. Inclou aspectes que van des de l'accés i la selecció de la informació fins a l'ús i la transmissió en suports diferents incloent-hi la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com un element essencial per a informar-se i comunicar-se. Adquirir-la suposa, almenys, fer servir recursos tecnològics per a resoldre problemes de manera eficient i tenir una actitud crítica i reflexiva en la valoració de la informació de què es disposa.

- **COMPETÈNCIA PER A APRENDRE A APRENDRE. CAA**

Aquesta competència dota de les eines a l'alumne per a poder gaudir d'autonomia suficient per a continuar al llarg de la seua vida processos d'aprenentatge amb autonomia i realitzant eleccions correctes de trajectes formatius.

- **COMPETÈNCIES SOCIALS I CÍVIQUES. CSC**

Aquesta competència permet viure en societat, comprendre la realitat social del món en què es viu i exercir la ciutadania democràtica en una societat cada vegada més plural. Incorpora formes de comportament individual que capaciten les persones per a conviure en societat, relacionar-se amb els altres, cooperar, comprometre's i afrontar els conflictes, per la qual cosa adquirir-la suposa ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

En conclusió, implica comprendre la realitat social en què es viu, afrontar els conflictes amb valors ètics i exercir els drets i els deures ciutadans des d'una actitud solidària i responsable.

- **CONSCIÈNCIA I EXPRESSIONS CULTURALS. CEC**

Aquesta competència implica conèixer, apreciar, comprendre i valorar de manera crítica manifestacions culturals i artístiques diferents, fer-les servir com a font de gaudi i enriquiment personal, i considerar-les part del patrimoni cultural dels pobles. En definitiva, apreciar i gaudir l'art i altres

manifestacions culturals, tenir una actitud oberta i receptiva davant la realitat artística plural, conservar el patrimoni cultural comú i fomentar la pròpia capacitat creadora.

- SENTIT D'INICIATIVA I ESPERIT EMPRENEDOR.SIEE

Aquesta competència suposa, d'una banda, iniciar-se en l'aprenentatge i, de l'altra, ser capaç de continuar aprenent de manera autònoma, així com també buscar respostes que donen satisfacció a les exigències del coneixement racional. Així mateix, implica admetre una diversitat de respostes possibles davant un mateix problema i trobar motivació per a cercar-les des d'enfocaments metodològics diversos. En suma, implica la gestió de les pròpies capacitats des d'una òptica de recerca d'eficàcia, i el maneig de recursos i tècniques de treball intel·lectual.

També aquesta competència es refereix a la possibilitat d'optar amb criteri propi i de dur endavant les iniciatives necessàries per a desenvolupar l'opció triada i fer-se'n responsable, tant en l'àmbit personal com en el social o laboral. Adquirir-la implica ser creatiu, innovador, responsable i crític en el desenvolupament de projectes individuals o col·lectius.

3.3. APORTACIONS DE L'ÀREA EN L'ASSOLIMENT DE LES COMPETÈNCIES CLAU

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial dins l'educació secundària obligatòria suposa la incorporació d'un conjunt de continguts prou amplis i específics de la ciència econòmica dins l'etapa secundària obligatòria del sistema educatiu per assolir les competències que defineix el currículum. Per fer-ho, hem de valorar les possibilitats d'aquesta ciència en la consecució d'aquestes que li reconeix el currículum.

Epistemològicament, el caràcter excessivament positiu que sempre ha demostrat tenir la ciència econòmica per desenvolupar les seves teories suposa un repte per als professors encarregats del desenvolupament curricular d'aquesta matèria per dotar de coherència metodològica les seves propostes curriculars i, molt especialment, perquè aquestes s'enfoquen cap al desenvolupament de les competències que defineix el currículum.

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

Esta matèria inclou aspectes teòrics i pràctics que pretenen preparar els jòvens per a exercir una ciutadania participativa i responsable així com promoure l'exercici professional per la via de l'emprenedoria. D'esta manera, entre els continguts que es desenrotllen s'incidix en l'autoconeixement i la presa de decisions vocacional, el coneixement del concepte d'emprenedor i les seues característiques i funcions principals, a més dels passos que s'han de seguir per a crear un negoci propi o contribuir a la innovació dins d'una organització.

Les distintes competències clau es desenrotllen de forma simultània i permeten que els distints aprenentatges es vagen interioritzant per a saber respondre en els múltiples contextos en què es desenrotllen. L'àrea contribueix principalment a la competència amb sentit d'iniciativa emprenedora i empresarial a través de tots els seus continguts, tractant que l'alumne conega i valore de forma crítica les seues capacitats i les seues limitacions; que desenvolupe, planifique i avalue projectes, prenga decisions, tot això per mitjà del treball cooperatiu. Però també és molt important la competència social i cívica per la gran interacció d'esta matèria amb el món físic. Així mateix s'afavoreix el desenvolupament de la competència digital de manera transversal per mitjà del recurs continu a l'ús d'instruments informàtics i a la busca d'informació en Internet.

Segons el Decret 87/2015, l'estudi de l'economia proporciona, junt amb la formació tècnica, una sèrie de competències en treball en equip, habilitats de comunicació, iniciativa i lideratge, així com l'estímul de l'esperit emprenedor. A més, facilita la comprensió dels conceptes utilitzats habitualment en l'economia i en el món empresarial, potència les habilitats i destreses de raonament, abstracció i interrelació, i proporciona ferramentes per a examinar de forma crítica la societat en què vivim; a més, contribueix a desenvolupar la curiositat intel·lectual, la capacitat analítica, el rigor i l'amplitud de perspectives al fer front a l'estudi i investigació de diversos temes, un coneixement matemàtic i estadístic, així com una habilitat de comunicació oral i escrita per a explicar i transmetre les idees i conclusions amb arguments i evidències empíriques, un sòlid sentit de l'ètica i respecte al ser humà, així com una intensa capacitat de treball, tant individual com en equip.

El Pla d'Acció sobre Emprenedoria 2020 de la UE argumenta que els joves que es beneficien de l'aprenentatge de l'emprenedoria desenvolupen coneixements empresarials juntament amb aptituds i actituds essencials com ara la creativitat, la iniciativa, la tenacitat, el treball en equip, el coneixement del risc i el sentit de la responsabilitat. L'esperit emprenedor és un conjunt d'actituds, competències i

habilitats que permeten a les persones convertir els seus somnis en projectes concrets o empreses i dur-los a terme. L'educació emprenedora no s'ha de confondre amb estudis d'empresa i economia, ja que el seu objectiu principal és promoure la creativitat, la innovació i l'autoocupació: "Emprendre és una mica més que posar en marxa una empresa".

L'educació emprenedora és una oportunitat per promoure una mentalitat i uns valors que seran eines al llarg de tota la vida tant en el camp personal com el professional.

La contribució de l'assignatura a l'adquisició de les competències clau és la següent:

Competència lingüística: La competència en comunicació lingüística està vinculada amb pràctiques socials que permeten a l'individu comportar-se com a agent comunicatiu, que produeix i rep missatges, a través de la llengua amb distintes finalitats. El desenvolupament de la matèria afavoreix que l'alumne siga capaç d'explicar fenòmens socials i econòmics usant la terminologia tècnica pròpia de la matèria, de forma precisa i correcta, en diferents àmbits, així com buscar i seleccionar informació en diverses fonts, diferenciant entre fets, opinions i previsions. A més, promou la concepció del diàleg com a ferramenta primordial per a la convivència i la resolució de conflictes.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial empra un vocabulari que es contextualitza primordialment dins l'entorn econòmic. És així que els alumnes aprenen a usar el llenguatge que regeixen les activitats econòmiques tant oralment com per escrit; per exemple, en la comunicació i la negociació amb els clients i proveïdors, però també en la feina en equip per relacionar-se amb els companys o en la redacció i l'exposició dels treballs d'aula.

La competència en comunicació lingüística està present en tots els blocs. Es busca que l'alumnat faça ús del llenguatge científic tècnic propi d'esta matèria, utilitzant tant el llenguatge oral com l'escrit.

Competència matemàtica i competències bàsiques en Ciència i tecnologia: La competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic per a descriure, interpretar i predir distints fenòmens en el seu context a través de les àrees relatives als nombres, l'àlgebra, la geometria i l'estadística. La Ciència Econòmica s'estudia des d'un enfocament gràfic, matemàtic i analític. Per això, contribuirà a un acostament de la ciència matemàtica a la vida quotidiana de l'alumnat.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic per descriure, interpretar i valorar diferents fenòmens en el seu context. Es contribuir a l'adquisició d'aquesta competència mitjançant la realització d'un menut estudi de viabilitat financera o l'estudi del funcionament bàsic d'alguns impostos.

Competència digital: La competència digital implica adquirir habilitats i actituds necessàries per a ser competent en un entorn digital. L'ús d'Internet i l'ús creatiu, crític i segur de les noves tecnologies de la informació i la comunicació seran instruments clau per a estudiar com es concreten i es materialitzen en l'entorn, els conceptes que es transmeten en l'aula. Els principals mitjans de comunicació ofereixen contínuament informació referida a l'àmbit econòmic. Els alumnes utilitzaran programes informàtics per a l'elaboració de gràfiques, anàlisi de dades, desenvolupament de pressupostos i plans financers, que conduïxen a una major alfabetització digital.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fa servir de manera general en les seves propostes els mateixos entorns digitals i telemàtics que utilitza l'entorn econòmic que vol estudiar. És així que els alumnes aprenen a dominar-los i augmenten la seva competència tecnològica a l'hora de participar de l'entorn com a subjectes econòmics. En concret, es potencia la investigació amb mitjans telemàtics de diferents àrees d'activitat professional i les passes necessàries per posar en marxa una empresa, així com amb l'ús de programes de gestió de clients i proveïdors.

Competència per a aprendre a aprendre: La competència aprendre a aprendre és imprescindible per a l'aprenentatge permanent i es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge, la desenvolupada per esta matèria es plasma en una comprensió de l'aplicació pràctica i concreta de les diferents situacions socials i personals. Per tant, l'alumnat, al llarg dels blocs aprèn coneixements que poden aplicar en cada context històric, econòmic, social i personal.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta activitats d'ensenyament-aprenentatge el més reals possibles; per la qual cosa els alumnes aprenen a indagar i a ser curiosos quan s'han d'enfrontar a continguts que necessiten ser abordats des de múltiples perspectives d'aprenentatge, no tan sols teòricament com, per exemple, en la planificació de projectes personals i professionals o en el projecte d'empresa.

La competència per a aprendre a aprendre es desenvolupa en tots els blocs, en haver de realitzar tasques on l'alumnat aprèn a buscar i seleccionar informació, a resoldre problemes i a planificar projectes.

Competència social i cívica: El desenvolupament de la matèria afavoreix, de forma rellevant, la competència social i cívica. Aquesta competència està present en tots els blocs de continguts. La competència es va construir per mitjà de conceptes, procediments i actituds, i implica l'habilitat i capacitat dels alumnes en la utilització dels coneixements adquirits i actituds representades enfront de diferents contextos socials.

L'Economia és un important instrument en el desenvolupament de la formació i competència social i ciutadana de l'alumnat. Amb això seran més conscients del seu paper actual en l'economia com a consumidors, estalviadors, contribuents, usuaris de béns i serveis públics i en el futur, com a treballadors, productors i electors. La matèria desenvolupa la capacitat de comunicar-se de manera constructiva, el respecte a les diferències, l'integrés pel desenvolupament socioeconòmic i per la seua contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i a superar prejudicis. També desenvolupa la solidaritat, el respecte dels drets humans i principis democràtics i el desenvolupament sostenible.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta la dimensió de la figura de l'emprenedor i l'empresari i incideix en la responsabilitat social de l'empresa. Els coneixements relacionats amb els drets, les obligacions, els sistemes de protecció dels treballadors i els valors relacionats amb la importància del sistema impositiu també contribueixen a l'adquisició d'aquesta competència.

Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor: La competència de sentit de la iniciativa i esperit emprenedor implica la capacitat de transformar les idees en actes, permetent l'aprofitament de noves oportunitats. L'aportació de la matèria a aquesta competència es reflecteix al llarg dels diferents nuclis de continguts. La persona, com a agent econòmic, se situa en el centre de la societat, ja siga com a productor o com a consumidor. Per tant, l'alumnat podrà avaluar les seues possibilitats de decisió en situacions determinades, valorant les conseqüències que tenen tant per a la seua situació personal com per a tota la societat.

A més, la matèria desenvoluparà el treball en equip, la capacitat d'auto coneixement, la iniciativa i la innovació, la capacitat d'anàlisi, la resolució de problemes tant individualment com de manera col·laborativa, la comprensió i assumptió de riscos i la gestió de la incertesa, així com el pensament crític i el sentit de la responsabilitat.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta l'esperit emprenedor en el sentit més ampli del terme, el qual, allunyat d'una concepció restrictiva i excessivament empresarial, possibilita que els alumnes aprenguin a ser autodisciplinats, innovadors, creatius i que aprenguin a assumir i gestionar riscos perquè els seus projectes puguin ser valorats positivament pel seu entorn.

Consciència i expressions culturals: La cultura i l'art com manifestacions se societats desenvolupades que consideren la cultura com un inversió i no com una despesa.

A més, La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial fomenta les activitats d'ensenyament-aprenentatge que es contextualitzen dins l'entorn pròxim dels alumnes. És així com aprenen a respectar i fomentar totes les manifestacions de la cultura pròpia del País Valencià.

3.4.-RELACIÓ ENTRE LES COMPETÈNCIES CLAU I ELS OBJECTIUS ESPECÍFICS DE INICIACIÓ A L'ACTIVITAT EMPRENEDORA I EMPRESARIAL DE TERCER I QUART D'ESO.

Per a cada objectiu s'indiquen les competències relacionades (les xifres que corresponen a la llista de la pàg. 19).

OBJECTIUS DE IAEE	COMPETÈNCIES CLAU
1. Relacionar-se amb l'entorn econòmic com a subjecte i no com a objecte d'aquest entorn mitjançant l'assimilació progressiva del coneixement que vaja aprenent sobre el seu funcionament, així com incorporar el que aprenga a les seves relacions amb altres	CSC-CAA-SIEE

<p>agents econòmics com a font de desenvolupament, tant de la seva autonomia personal com de la seva capacitat per liderar projectes que puguin ser percebuts com a valuosos pels altres.</p>	
<p>2. Fomentar l'aplicació del pensament creatiu a l'hora de fer qualsevol proposta que s'haja de valorar en el seu entorn econòmic i valorar-ne positivament la innovació, l'originalitat i la consistència.</p>	<p>CAA-CSC-SIEE-CEC</p>
<p>3. Desenvolupar l'esperit emprenedor que tots tenim com a subjectes de l'entorn econòmic en el qual actuem mitjançant el descobriment de les nostres fortaleses i debilitats per, progressivament, augmentar la nostra competència emprenedora.</p>	<p>TOTES</p>
<p>4. Impulsar petits projectes susceptibles de poder implementar-se en el seu entorn econòmic (com un projecte d'inserció laboral i un projecte de viabilitat econòmica d'una empresa) en els quals la creativitat i el rigor científic d'aquests projectes han de jugar un paper primordial al llarg de tot el procés de realització.</p>	<p>CMCT-CD-CAA-CSC-SIEE</p>
<p>5. Identificar les diverses fonts de finançament internes i externes (com accionistes, inversos, micromecenatge o <i>crowdfunding</i>, ajudes, bancs, subvencions...), així com valorar la més adequada per a cada tipus i moment del cicle de vida de l'empresa.</p>	<p>CMCT-SIEE-CSC</p>
<p>6. Conèixer el funcionament bàsic dels intermediaris financers quan hem d'acudir a la cerca de finançament</p>	<p>CMCT-SIEE</p>

per a l'empresa, a través de l'estudi de casos pràctics senzills, reals i susceptibles de ser demandats.	
7. Treballar competències com la creativitat, la innovació i la iniciativa, i aprendre a treballar en equip.	TOTES
8. Conèixer la dinàmica empresarial per mitjà del desenvolupament d'un projecte d'empresa.	CSC-CAA-SIEE
9. Promoure l'exercici professional per la via de l'emprenedoria, reconèixer el risc de l'activitat emprenedora i aprendre a analitzar-lo.	CSC-CSS-SIEE
10. Analitzar l'efecte de les decisions econòmiques en la vida dels ciutadans i desenvolupar el sentit de la responsabilitat	CAA-CSC-SIEE-CEC
11. Conèixer els diferents tipus d'empreses i analitzar el teixit empresarial d'acord amb aquesta classificació. Identificar i analitzar els aspectes més importants del funcionament de les empreses en una economia de mercat.	CSC-SIEE-CEC
12. Ser capaços de gestionar la seva economia personal mitjançant l'elaboració d'un pressupost i l'anàlisi del grau de compliment d'aquest. Valorar la rellevància de l'estalvi i comprendre la necessitat de planificar aspectes financers al llarg de la vida.	CMCT-CD-CAA-SIEE

4. CONTINGUTS

4.1 INTRODUCCIÓ

Què i quan ensenyar?. La resposta a aquestes preguntes porta al tractament dels continguts. La utilització dels continguts, depenent de la flexibilitat i l'obertura dels currículums de les àrees, comprèn les tasques següents:

Selecció: Ens referim a l'elecció, en la mesura que ens permeta el currículum prescriptiu, d'aquells continguts més rellevants en el nostre context. En aquesta mesura també es pot optar per desglossar el bloc temàtic en unitats més menudes seleccionant el nombre, l'amplitud, la diversitat i la densitat dels continguts de cada unitat.

Seqüenciació: Es refereix a la formulació dels continguts en funció de la complexitat, profunditat, significativitat i/o qualsevol altre criteri que incidisca en el moment en què aquests continguts hagen de ser impartits.

Organització: Es refereix a la relació entre els continguts, la prioritització o jerarquització a la xarxa de conceptes, així com a la presentació dels mateixos

Hem d'establir els criteris pels quals seleccionar, seqüència i organitzar els continguts. Els més importants, sense que la relació supose cap tipus de jerarquització o prioritització són els següents:

- 1-Coneixements previs
- 2-Entorn natural i social
- 3-Nivell de l'alumnat
- 4-Estructura lògica de la disciplina
- 5-Necessitats cognoscitives de l'alumnat:
  - Que formen part d'una estructura organitzada
  - Conseqüent amb els seus coneixements
  - Rellevants i funcionals
- 6-Recursos disponibles
- 7-Interessos de l'alumnat
- 8-Procés d'evolució de les idees científiques

Aquests criteris responen als següents principis:

VALIDESA: Serveixen per aconseguir els objectius proposats

SIGNIFICACIÓ: Inclouen continguts que concerneixen a la realitat

ADEQUACIÓ: S'adapten a la competència cognitiva de l'alumnat

INTERDISCIPLINARITAT: S'integren en una relació fluida amb altres disciplines.

GLOBALITZACIÓ: Superen una visió parcial de la realitat.

4.2 DESCRIPCIÓ GENERAL DE L'ÀREA D'ECONOMIA

L'Economia s'ocupa preferentment de l'estudi d'un procés pel qual cada societat busca el benestar material i el progrés dels seus membres: la producció com a activitat per mitjà de la qual es transformen els béns per a servir les necessitats humanes, el creixement com a procés que permet augmentar en el temps la quantitat i qualitat dels béns disponibles i les seues conseqüències socials i mediambientals, i la distribució del producte social entre tots els membres de la comunitat que contribueixen al procés, constitueixen els temes centrals objecte d'estudi de l'economia.

Històricament, les societats han resolt estos problemes de molt diverses maneres, i per a això han desenvolupat costums, normes, institucions, formes de vida, inclús creences i ideologies, i han aplicat els coneixements científics i tecnològics disponibles en cada moment, a fi de donar lloc a distints sistemes i models econòmics.

Concretament, els continguts de la matèria d'Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial estan connectats amb els desenvolupament en altres àrees, i això aporta coherència al currículum i ajuda a desenrotllar l'aprenentatge competencial.

Han sigut agrupats en tres blocs que permeten identificar els principals àmbits que componen l'àrea: autonomia personal, iniciativa empenedora i innovació; projecte d'empresa i pla econòmic i financer.

El primer desenvolupa el concepte d'autonomia personal enfocat cap a la iniciativa empenedora i la innovació, dedica una especial atenció a la carrera professional.

El segon dels blocs introdueix la ferramenta del pla d'empresa com a instrument catalitzador d'una idea de negoci.

Finalment, en el bloc tercer l'alumne aprofundirà en un aspecte fonamental del pla d'empresa com és el pla economicofinancer, aprofitant així de forma significativa els continguts i aprenentatges anteriors de l'àmbit econòmic de les diferents etapes educatives.

Els criteris que orienten la selecció de continguts ací relacionats són:

*Seleccionar aquells continguts de major poder explicatiu, vàlids per a comprendre el funcionament de diversos models econòmics i diferents situacions dins d'estos.

*Recollir les principals aportacions que la teoria convencional neoclàssica ha produït, situar-la dins del seu context econòmic, social i cultura. Propiciar la crítica informada d'aquesta corrent de l'economia.

*Promoure la utilització adequada de les aplicacions i tècniques matemàtiques, de manera que s'enriqueixca l'anàlisi econòmica i facilite la identificació i comprensió dels problemes econòmics i socials.

*Proporcionar un conjunt de termes i esquemes conceptuals que permeten ordenar i comprendre problemes econòmics pròxims. Es tracta d'introduir els conceptes bàsics i també els continguts procedimentals més clarament associats a la manera d'abordar els problemes econòmics: selecció i busca d'informació rellevant, tractament, ordenació i valoració. S'arreplega així la tradició epistemològica que considera l'economia més que com a doctrina com a mètode, com a estratègia d'acostament als problemes i la tècnica d'exploració d'estos.

*Finalment, en un món on l'economia exerceix un paper important en la configuració de valors i actituds, amb clara influència sobre les accions dels individus i grups, adquireixen especial importància els continguts actitudinals relacionats amb la solidaritat entre les persones, grups i pobles, la valoració de les relacions no competitives, l'actitud crítica davant de les injustícies i desigualtats econòmiques, la importància de la conservació del medi natural per a millorar la qualitat de vida, el rebuig del consum innecessari, etc.

4.3.BLOCS DE CONTINGUTS I UNITATS DIDÀCTIQUES DE INICIACIÓ A L'ACTIVITAT EMPRENEDORA I EMPRESARIAL 3r i 4t d'ESO.

La matèria d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial s'estructura entorn de tres grans blocs mitjançant uns continguts, uns criteris d'avaluació i uns estàndards d'aprenentatge avaluable, els quals, a partir dels objectius definits, entesos com a referents relatius als objectius que l'estudiant ha d'assolir en finalitzar cada etapa, han de ser la base per al disseny curricular de programacions coherents amb la metodologia de la matèria i amb la proposta que cada centre estableix per al nivell de l'etapa d'aquesta matèria.

BLOC 1.AUTONOMIA PERSONAL, INICIATIVA EMPRENEDORA I INNOVACIÓ.

Aquest primer gran bloc de continguts té un caràcter introductor i ha d'abordar tots aquells continguts imprescindibles perquè l'alumne aprenga a fomentar tant la seva autonomia personal com la seva capacitat per dissenyar un projecte de carrera professional pròpia i a relacionar el seu entorn amb les qualitats i aspiracions personals.

CONTINGUTS DEL BLOC	CONTINGUTS UNITATS DIDÀCTIQUES
Autonomia. La iniciativa emprenedora: l'emprenedor i l'empresari en la societat. Qualitat i destreses de l'emprenedor. Autoconeixement. Interessos, aptituds i motivacions per a la carrera professional. Itineraris formatius i carreres professionals. El procés de presa de decisions. Procés de busca d'ocupació en empreses del sector. L'autoocupació. Els drets i els deures dels treballadors. Dret del treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Contracte de treball. Negociació col·lectiva.	UD 1. EL PROJECTE PROFESSIONAL 1.El projecte professional 2.Opcions professionals 3.Iniciativa empresarial 4.Capacitats personals per a emprendre. UD 2.LA RELACIÓ LABORAL 1.La relació laboral 2.Drets i deures del treballador 3.El contracte de treball 4.La negociació col·lectiva 5.-La Seguretat Social UD 3.EL RISCOS LABORALS 1.El treball i la salut 2.Conceptes bàsics

<p>Seguretat Social. Obligació de cotitzar i acció protectora. Principals prestacions. Desocupació, incapacitat temporal i d'altres. Riscos laborals. Normativa. Gestió de la prevenció en l'empresa. Mesures de prevenció i protecció. Primers auxilis.</p>	<p>3.Drets i dures en material de prevenció de riscos laborals 4.Normativa i organismes públics 5.Principis de prevenció 6.Mesures de protecció 7.Promers auxilis 8.Tècniques d'auxili 9.Pla d'emergència i evacuació</p>
--	---

BLOC 2.PROJECTE D'EMPRESA

En aquest segon bloc de continguts desenvolupa el projecte empresarial amb la finalitat de fomentar en els alumnes una actitud favorable per a l'aprenentatge de l'emprenedoria.

CONTINGUTS DEL BLOC	CONTINGUTS UNITATS DIDÀCTIQUES
<p>La idea de projecte d'empresa. Creativitat i innovació. Avaluació de la idea. L'entorn i la funció social de l'empresa. Emprenedoria social. Elements i estructura de l'empresa. El pla d'empresa. Estructura. Tipus d'empresa segons la forma jurídica. L'elecció de la forma jurídica. Principals variables per a determinar la seua elecció. Tràmits de posada en marxa d'una empresa. Ajudes i suport a la creació d'empreses. Les activitats en l'empresa. La informació comptable. La informació de recursos humans.</p>	<p>UD 4.EL PROJECTE D'EMPRESA 1.La idea emprenedora 2.Formular la idea 3.L'entorn de l'empresa 4.Funcions i estructura organitzativa de l'empresa 5.El pla d'empresa UD 5.LA GESTIÓ DE RECURSOS HUMANS 1.Els RRHH a l'empresa 2.Tasques del departament de RRHH 3.Sistemes de informació de RRHH UD 6.FUNCIONS DE L'EMPRESA 1.Les activitats en l'empresa 2.La funció de producció 3.La funció comercial 4.La funció d'inversió i finançament</p>

<p>Els documents comercials de cobrament i pagament. L'arxiu.</p>	<p>5.La funció de RRHH UD 7. LA INFORMACIÓ COMPTABLE 1.La funció de la comptabilitat 2.Documentos de pagament i cobrament 3.Coceptes bàsics sobre balanç i comptes de resultat 4.Introducció a la partida doble</p>
---	--

BLOC 3.PLA ECONÒMIC FINANCER

El tercer i darrer bloc de continguts és una introducció molt bàsica a l'economia de l'empresa que posa l'èmfasi en les diferents formes jurídiques i en la planificació financera de les empreses, tant amb l'estudi de les diferents fonts de finançament com amb l'aplicació pràctica mitjançant un estudi de viabilitat d'una empresa.

CONTINGUTS DEL BLOC	CONTINGUTS UNITATS DIDÀCTIQUES
<p>Pla d'inversions. Inversions en actiu no corrent i en actiu corrent. Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs,ajudes, subvencions,microcrèdits,crowdfunding, business angels) i internes (accionistes, inversors, aplicació de beneficis). Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació. Planificació financera de les empreses. Estudi de viabilitat economicofinancera. Projecció de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Ràtios bàsiques. Els impostos que afecten a les empreses. El calendari fiscal. Fiscalitat i equitat.</p>	<p>UD.8.LA FINANCIACIÓ EN L'EMPRESA 1.Anàlisis de costos i ingressos 2.El pla d'inversions 3.El pla de finançament 4.Anàlisi de viabilitat economicofinancera 5.Anàlisi de balanç i de resultats bàsics. 6.Introducció al punt mort UD. 9.LES OBLIGACIONS FISCALS 1.Els ingressos públics 2.Els impostos que afecten a les empreses 3.El calendari fiscal 4.El frau fiscal 5.L'educació fiscal: el cas dels països nòrdics.</p>

5. CRITERIS D'AVALUACIÓ

5.1. INTRODUCCIÓ

A l'efecte del currículum, els referents per comprovar el grau d'adquisició de les competències i l'assoliment dels objectius de l'etapa són els criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable de la matèria, concretats en les programacions d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial. A més, l'avaluació ha de ser **formativa**, tant del procés d'aprenentatge de l'alumne com del procés d'ensenyament del professor; ha de ser **contínua**, al llarg de tota la programació per poder introduir les mesures correctores necessàries en qualsevol moment; i ha de ser **integradora**, ja que les programacions que es dissenyen han de partir de l'atenció a la diversitat que requereixen tots els alumnes.

Per fer-ho, l'establiment d'indicadors d'assoliment en les programacions és un recurs per a l'avaluació molt útil tant per al professor com per a l'alumne. Per tant, el professor ha de dissenyar activitats d'avaluació útils, les quals poden estar integrades o no dins altres activitats d'ensenyament-aprenentatge però que, com a tals, han de constar en les programacions als efectes de guia didàctica, perquè l'alumne sàpiga quines són les cotes d'aprenentatge que se n'esperen, i d'avaluació de la pròpia programació.

Només així la tipologia d'activitats d'avaluació concorda amb la pròpia metodologia prevista i pren sentit com una part essencial d'aquest grau de concreció curricular.

A tall de guia, l'informe Entrepreneurship Education at School in Europe (2012) defineix les directrius següents per al professor a l'hora d'avaluar l'aprenentatge de l'alumne:

- Categoria 1. Coneixement i confiança en si mateix com a actituds més importants de la iniciativa empresarial.
- Categoria 2. Confiança progressiva en la presa d'iniciativa i riscos, i estimació pel pensament científic, crític i creatiu.
- Categoria 3. Coneixement de les múltiples oportunitats de carrera professional.
- Categoria 4. Alfabetització emprenedora i financera.
- Categoria 5. Coneixement de l'entorn en el qual s'aplica la iniciativa emprenedora i empresarial.
- Categoria 6. Habilitat de comunicació, planificació i feina en equip com a

competències transversals essencials per relacionar-nos eficaçment amb el nostre entorn econòmic.

—Categoria 7. Disseny i implementació de petits projectes amb el rigor que necessiten.

Com es pot apreciar, aquestes directrius poden perseguir-se com a fites generals per adquirir les competències i assolir els objectius d'etapa, cosa que justifica la importància de la transversalitat de les programacions de la matèria.

El paper dels docents

Actualment, no hi ha pràcticament cap saber que no estiga a l'abast de ningú de manera gratuïta a tota hora. Contràriament al que es podria pensar, tanmateix, això no ha de ser interpretat com un perjudici contra el professor sinó com una redefinició del seu paper. Un professor es mou constantment en entorns d'ensenyament-aprenentatge canviants, per tant el professor necessita noves competències per poder treballar en aquests nous entorns.

És en aquest context en què el paper del professor es redefineix com el d'un *conseller educatiu*. Així, per exemple, els nous papers del professor són:

—Consultors d'informació: és a dir, investigadors dels materials i els recursos apropiats i experts en l'ús de les eines tecnològiques per dur a terme la seva tasca.

—Col·laboradors en grup: és a dir, organitzadors d'aquelles dinàmiques que fan possible la feina col·laborativa.

—Dinamitzadors en xarxa: és a dir, gestors del potencial dels espais virtuals de comunicació i dels entorns òptims per dur a terme les millors activitats tant individuals com en grup.

—Facilitadors d'aprenentatge: és a dir, impulsors d'aules virtuals que se centrin més en l'aprenentatge que en l'ensenyament entès en el sentit clàssic.

—Desenvolupadors de cursos i de materials: és a dir, afavoridors del canvi en el tractament clàssic dels continguts curriculars per a un altre a partir dels avenços tecnològics que emmarca el procés educatiu.

—Supervisors acadèmics: és a dir, avaluadors de les necessitats acadèmiques dels

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

alumnes per seleccionar els millors programes en funció de les seves necessitats acadèmiques i professionals.

Participació de les famílies

Quant al currículum, les famílies han de participar i fer de suport a l'evolució del procés educatiu dels seus fills o tutelats, així com conèixer les decisions relatives a l'avaluació i promoció, així com col·laborar en les mesures de suport o reforç que adopten els centres per facilitar-ne el progrés educatiu.

D'acord amb les característiques de la metodologia de la matèria, les programacions d'iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial s'han de dissenyar de tal manera que les famílies siguen una font primordial per implementar les activitats necessàries per assolir les competències de l'etapa.

La família és la primera instància en la qual l'alumne aprèn les competències relatives a l'educació emprenedora i, molt especialment, les d'educació financera, ja que la família com a agent econòmic, sol proveir d'una petita renda als alumnes per al consum d'aquells béns i serveis que donen satisfacció a les seves necessitats.

És a l'entorn familiar on trobem el punt de partida de moltes de les nostres propostes en aquesta matèria, ja que ens pot aportar informació útil respecte de quins són els coneixements previs relatius a les qüestions que cal abordar i com ens pot ajudar en el desenvolupament d'aquelles activitats que hauran de ser contextualitzades en l'entorn familiar.

Conceptes com estalvi cobren un especial sentit quan s'aprenen des de la família.

Aquesta assignatura juga un paper molt important per aconseguir-ho ja que fomenta activitats en ensenyament-aprenentatge que fomenten la reflexió en l'àmbit familiar de moltes decisions econòmiques que impliquen els alumnes i en les quals l'aplicació dels aprenentatges que es vagen assolint suposa una millora de les seves competències emprenedores i financeres.

5.2. CONTINGUTS I CRITERIS D'AVALUACIÓ

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable:

BLOC 1. AUTONOMIA PERSONAL, INICIATIVA EMPRENEDORA I INNOVACIÓ
Continguts
<p>Autonomia i autoconeixement. Iniciativa emprenedora i empresari en la societat. Interessos, aptituds i motivacions personals per a la carrera professional. Itineraris formatius i carreres professionals. Procés de recerca de feina en empreses del sector. Autoocupació. Procés de presa de decisions sobre l'itinerari personal.</p> <p>Drets i deures del treballador. El dret del treball.</p> <p>Drets i deures derivats de la relació laboral.</p> <p>Contracte de treball i negociació col·lectiva.</p> <p>Seguretat Social. Sistema de protecció. Ocupació i desocupació.</p> <p>Protecció del treballador i beneficis socials.</p> <p>Riscs laborals. Normes. Planificació de la protecció en l'empresa.</p>
Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable
<p>1. Descriure les qualitats personals i destreses associades a la iniciativa emprenedora i analitzar els requeriments dels diferents llocs de treball i activitats empresarials.</p> <p>1.1. Identifica les qualitats personals, actituds, aspiracions i formació pròpies de les persones amb iniciativa emprenedora, descriu l'activitat dels empresaris i el seu rol en la generació de treball i benestar social.</p> <p>1.2. Investiga amb mitjans telemàtics les diferents àrees d'activitat professional de l'entorn, els tipus d'empresa que les desenvolupen i els diferents llocs de treball a cadascuna i raona els requeriments per a l'acompliment professional a cadascun.</p> <p>2. Prendre decisions sobre l'itinerari vital propi, comprendre les possibilitats d'ocupació, autoocupació i carrera professional en relació amb les habilitats personals i les alternatives de formació i aprenentatge al llarg de la vida.</p>

- 2.1. Dissenya un projecte de carrera professional pròpia, relaciona les possibilitats de l'entorn amb les qualitats i aspiracions personals i valora l'opció de l'autoocupació i la necessitat de formació al llarg de la vida.
3. Actuar com a futur treballador responsable, conèixer els seus drets i deures com a tal, valorar l'acció de l'Estat i de la Seguretat Social en la protecció de la persona ocupada i comprendre la necessitat de protecció dels riscos laborals.
- 3.1. Identifica les normes i institucions que intervenen en les relacions entre treballadors i empresaris i les relaciona amb el funcionament del mercat de treball.
- 3.2. Distingeix els drets i les obligacions que es deriven de les relacions laborals i els comprova en contractes de treball i documents de negociació col·lectiva.
- 3.3. Descriu les bases del sistema de la Seguretat Social i les obligacions de treballadors i empresaris dins aquest, en valora l'acció protectora davant les diferents contingències cobertes i descriu les prestacions mitjançant cerques als webs institucionals.
- 3.4. Identifica les situacions de risc laboral més habituals als sectors d'activitat econòmica més rellevants en l'entorn, indica els mètodes de prevenció legalment establerts i les tècniques de primers auxilis aplicables en cas d'accident o dany.

BLOC 2. PROJECTE EMPRESARIAL

Continguts

Idea de projecte d'empresa. Avaluació de la idea. Entorn, rol social de l'empresa. Elements i estructura empresarial.

Pla d'empresa.

Informació a l'empresa. Informació comptable. Informació de recursos humans. Documents comercials de cobrament i pagament. Arxiu.

Activitats a l'empresa. Funció de producció. Funció comercial i de màrqueting.

Ajuts i suport a la creació d'empreses.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Crear un projecte d'empresa a l'aula, descriure'n les característiques internes i la relació amb l'entorn així com la funció social, identificar els elements que en constitueixen la xarxa logística com ara proveïdors, clients, sistemes de producció i comercialització i xarxes d'emmagatzematge entre altres.
- 1.1. Determina l'oportunitat d'un projecte d'empresa, n'identifica les característiques i pren part en l'activitat que desenvolupa.
- 1.2. Identifica les característiques internes i externes del projecte d'empresa, així com els elements que constitueixen la xarxa d'aquesta empresa: mercat, proveïdors, clients, sistemes de producció i/o comercialització, emmagatzematge i d'altres.

Descriu la relació del projecte d'empresa amb el seu sector, l'estructura organitzativa i les funcions de cada departament i identifica els procediments de treball en el desenvolupament del procés productiu o comercial.

2. Identificar i organitzar la informació de les diferents àrees del projecte d'empresa i aplicar els mètodes corresponents a la tramitació documental empresarial.

2.1. Empra com a usuari bàsic l'aplicació informàtica de control i seguiment de clients, proveïdors i d'altres, aplica les tècniques bàsiques de comptabilitat, gestió financera i comercial i administració de personal per organitzar la informació del projecte d'empresa.

2.2. Transmet informació entre les diferents àrees i a clients interns i externs del projecte d'empresa, reconeix i aplica tècniques de comunicació i negociació, i aplica el tractament protocol·lari adequat a través de mitjans telemàtics i presencials.

3. Dur a terme activitats de producció i comercialització pròpies del projecte d'empresa creat i aplicar tècniques de comunicació i treball en equip.

3.1. Crea materials de difusió i publicitat dels productes i/o serveis del projecte d'empresa, inclou un pla de comunicació a Internet i a xarxes socials i aplica els principis del màrqueting.

3.2. Exerceix tasques de producció i/o comercialització en el projecte d'empresa, pren decisions, fa feina en equip, compleix els terminis i objectius i proposa millores segons un pla de control prefixat.

3.3. Recopila dades sobre els diferents suports a la creació d'empreses tant de l'entorn proper com del territorial, nacional o europeu i selecciona les possibilitats que s'ajustin al projecte d'empresa plantejat.

BLOC 3. FINANCES

Continguts

Tipus d'empresa segons la seva forma jurídica.

Elecció de la forma jurídica.

Tràmits de posada en marxa d'una empresa.

Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs, ajuts i subvencions i micromecenatge o *crowdfunding*) i internes (accionistes, inversors i aplicació de beneficis).

Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació.

Planificació financera de les empreses. Estudi de viabilitat economicofinancer.

Projecció de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Proporcions bàsiques.

Imposts que afecten les empreses. El calendari fiscal.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluables

1. Descriure les diferents formes jurídiques de les empreses i relacionar amb cadascuna les responsabilitats legals dels seus propietaris i gestors, així com amb les exigències de capital.

1.1. Distingeix les diferents formes jurídiques de les empreses i les relaciona amb les exigències de capital i responsabilitats més apropiades per a cada tipus.

1.2. Enumera les administracions públiques que tenen relació amb la posada en marxa d'empreses i recopila per via telemàtica els principals documents que es deriven de la seva posada en funcionament.

1.3. Valora les tasques de suport, registre, control i fiscalització que duen a terme les autoritats en el procés de creació d'empreses i descriu els tràmits que s'han de fer.

2. Identificar les fonts de finançament de les empreses pròpies de cada forma jurídica, incloent-hi les externes i internes, i valorar les més adequades per a cada tipus i moment en el cicle de vida de l'empresa.

2.1. Determina les inversions necessàries per posar en marxa una empresa i distingeix les principals partides relacionades en un balanç de situació.

2.2. Caracteritza de forma bàsica les possibilitats de finançament del dia a dia de les empreses i diferencia el finançament extern i intern a curt i a llarg termini, així com el cost de cadascuna i les implicacions en la marxa de l'empresa.

3. Comprendre les necessitats de la planificació financera i de negoci de les empreses i lligar-la a la previsió de la marxa de l'activitat sectorial i econòmica nacional.

3.1. Presenta un estudi de viabilitat econòmic i financer a mitjà termini del projecte d'empresa, aplica condicions reals de productes financers analitzats i previsions de vendes segons un estudi de l'entorn mitjançant una aplicació informàtica tipus full de càlcul i empra proporcions financeres bàsiques.

3.2. Analitza els productes financers més adequats entre les entitats financeres de l'entorn per a cada tipus d'empresa, valora el cost i el risc de cadascun i selecciona els més adequat per al projecte d'empresa.

3.3. Identifica les obligacions fiscals de les empreses segons l'activitat, assenyala el funcionament bàsic d'IAE, IVA, IRPF i IS, indica les principals diferències entre aquest i valora l'aportació que suposa la càrrega impositiva a la riquesa nacional.

6. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

L'avaluació com a element central de la pràctica educativa, compleix una sèrie de funcions:

- Proporciona informació sobre els coneixements previs dels alumnes, els seus processos d'aprenentatge i la forma en què organitzen el coneixement.
- Permet al professor conèixer el grau en què els alumnes van adquirint aprenentatges significatius i funcionals.
- Facilita un seguiment personalitzat del procés de maduració i la determinació de les dificultats educatives especials dels alumnes.
- Ajuda a adequar els processos educatius a la situació i el ritme de cada alumne i grup concret.
- Possibilita que els estudiants descobreixin el seu desenvolupament i progrés personal en els nous aprenentatges, les seves aptituds per aprendre i les seves capacitats, interessos, motivacions, actituds i valors...
- Ajuda a revisar adaptar i millorar el procés d'ensenyament-aprenentatge.

L'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes en aquesta etapa educativa ha de ser contínua, processal, integradora, contextualitzada i formativa. Es pretén així que atenga globalment a tots els àmbits de la persona no solament els aspectes cognitius.

L'avaluació suposa, per tant, la recollida sistemàtica d'informacions sobre com s'està desenvolupant el procés d'ensenyament-aprenentatge i no només afecta als processos d'aprenentatge dels alumnes sinó també als processos d'ensenyament desenvolupats pel professor.

L'avaluació, per tant, cal que siga:

Contínua: l'avaluació ha de tendir a detectar les dificultats d'aprenentatge dels alumnes en el moment en el qual es produeixen per poder realitzar les adaptacions necessàries.

Processal: implica no solament a l'estudiant sinó també a tots els agents de l'acció educativa. Ha de permetre la seva extensió a totes les activitats i no realitzar-se tan sol en certs moments puntuals i de forma aïllada.

Integradora: permet referir a les capacitats generals establertes per a l'etapa.

Formativa: suposa que l'avaluació ha d'aportar informació al llarg de tot el procés d'ensenyament-aprenentatge, tant al professor com a l'alumne. Al primer ha de proporcionar-li informació sobre el nivell real d'aprenentatge de cada alumne. Al segon ha d'aportar-li informació per al seu auto coneixement (autoavaluació), alhora que ho orienta sobre el seu procés d'aprenentatge, els seus assoliments i deficiències, i la manera de resoldre aquestes.

Contextual: implicarà que l'avaluació estarà referida a l'entorn del centre i, per tant, a un procés concret d'ensenyament-aprenentatge.

Segons la dimensió temporal l'avaluació pot ser: avaluació inicial, formativa i sumativa.

Avaluació inicial

En els primers dies del curs s'aplicaran les proves diagnòstiques i/o pautes d'observació que el departament determini.

Aquest tipus d'avaluació permetrà esbrinar els coneixements previs que l'alumne posseeix per iniciar des d'aquí el procés d'aprenentatge. En aquest sentit, el professor haurà de modificar els continguts de la matèria en funció dels coneixements que ja tenen els alumnes, és a dir, realitzar adaptacions curriculars d'aula.

És important també l'avaluació inicial per detectar possibles dificultats d'algun alumne per a l'aprenentatge i, d'aquesta manera, anar preparant les actuacions adequades perquè superi la matèria.

Avaluació formativa

L'avaluació formativa pretén detectar el nivell aconseguit en el procés d'aprenentatge, detectar les dificultats i esbrinar les seves causes, adaptar les activitats d'ensenyament i introduir correccions al procés d'ensenyament-aprenentatge.

Aquest tipus d'avaluació s'aplicarà sobre les capacitats de l'alumne, sobre la seva gradual adquisició de conceptes, procediments i actituds. L'avaluació de

conceptes, i procediments es realitzarà a través de l'observació sistemàtica, de l'anàlisi del treball individual i en grup de l'alumne mitjançant proves i qüestionaris.

Les actituds s'avaluaran a través de l'observació individual, l'anàlisi del rol de l'alumne en grup i aula i per les discussions i debats.

Avaluació final. Avaluació sumativa

Pretén avaluar els resultats de l'aprenentatge de conceptes, procediments i actituds, així com el seu grau i nivell.

Serà en la Junta d'avaluació on els professors aporten els seus informes sobre el grau d'aprenentatge aconseguït a cada àrea. Amb això es realitzarà una avaluació global de capacitats i es prendrà la decisió sobre promoció o repetició. La seqüència d'avaluació inicial, formativa i sumativa serà aplicable també en cada bloc temàtic.

Aquest procediment d'avaluació ha de completar-se amb l'autoavaluació, amb la participació de l'alumne en el mesurament del seu propi aprenentatge, perquè siga conscient dels seus progressos i dificultats. L'observació dels primers permetrà que l'alumne es reforce en la seva autoestima, mentre que el prendre consciència de les seves dificultats farà que aquestes siguen de més fàcil superació. En tots dos casos la motivació serà major.

Cada any al finalitzar el curs acadèmic el professors avaluarà els resultats assolits pels alumnes en aquesta matèria atenent als punts següents:

1. La concreció dels corresponents objectius, continguts i criteris d'avaluació.
2. La planificació temporal per al curs acadèmic.
3. La selecció d'aquells continguts que es consideren bàsics per a un adequat progrés educatiu de l'alumnat i la promoció als cursos successius.
4. L'organització dels continguts que permeta l'atenció a la diversitat de motivacions, interessos i capacitats de l'alumnat, per a oferir una adequada gradació de l'aprenentatge, així com les mesures educatives complementàries i de reforç.
5. Les mesures, les estratègies didàctiques i els criteris d'avaluació previstos per a facilitar a l'alumnat la superació de les corresponents matèries i àmbits pendents.
6. Els mètodes, les estratègies i els recursos didàctics previstos per a transformar les intencions educatives en una proposta coherent d'activitats d'aula, així com els procediments i instruments per a avaluar l'aprenentatge de l'alumnat i seguir el seu progrés.

7. La integració, en la matèria, àmbit o mòdul corresponent, de l'educació en valors.
8. Els resultats d'esta avaluació quedaran reflectits en el llibre d'actes del departament corresponent per a, si és el cas, adequar les activitats d'ensenyança i aprenentatge programades, així com els mètodes, estratègies i recursos didàctics adoptats.

7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

Com s'ha exposat anteriorment cal avaluar conceptes, procediments i actituds a través de l'observació individual i sistemàtica, a través de l'anàlisi del treball individual i en grup, així com el seu rol dins del grup i de l'aula, en les discussions i debats, i a través de les proves i qüestionaris.

Per tot això serà de gran importància comptar amb un quadern de notes adequat on el professor podrà prendre nota de la producció diària de cada alumne, així com els resultats de les proves i qüestionaris realitzats.

En el marc de l'avaluació contínua, es tindrà en compte per a l'avaluació-recuperació dels alumnes, els següents aspectes:

- el nivell de coneixements
- el nivell de comprensió
- l'expressió correcta
- la capacitat d'anàlisi, crítica i síntesi
- les tècniques emprades per a l'estudi de cada tema
- el grau de participació de l'alumne
- l'actitud davant la matèria.

Per a això a l'alumne se li sotmetrà en cada període d'avaluació a diversos tipus de proves: teòriques, per avaluar conceptes, pràctiques per avaluar procediments.

En l'avaluació contínua, la recuperació té lloc en aquest marc, ja que al llarg dels tres períodes d'avaluació les proves de recuperació van implícites. En les tres avaluacions, s'avaluaran els continguts específics de l'avaluació corresponent així com els de les anteriors, a través dels diferents tipus de proves ja assenyalades.

D'aquesta manera, s'avaluen els continguts específics de l'avaluació en curs i també es revisen els coneixements continguts anteriors dels alumnes que els tenien aprovats i es recuperen els coneixements als alumnes que els superen positivament i que tenien anteriorment avaluacions suspeses.

Així, al llarg del curs i en les tres avaluacions establertes s'anirà avaluant, revisant i recuperant a través dels diferents tipus de proves ja assenyalades.

Resulta inviable aplicar el dret a avaluació contínua als alumnes si falten a un 25% de les classes de la matèria, amb el que s'habilitarà un procés d'avaluació extraordinari, en el qual es garanteix l'avaluació objectiva.

Es tindran sempre en compte per a les qualificacions:

- nivell conceptual
- capacitat d'anàlisi i síntesi
- rigor en els continguts
- utilització dels procediments
- estructura de l'exercici
- lliurament de treballs i tasques encomanades
- treball en classe i casa i participació
- actitud davant la matèria

Altres variables relacionades amb competències transversals que formen part integral del procés d'ensenyament i aprenentatge son:

- Comportament/conducta
- Esforç
- Puntualitat
- Evolució personal
- Respecte a la resta de companys
- Ajuda als companys
- Situació personal (malaltia, problemes familiar, etc)

Cadascun d'aquestes variables entrarà a formar part de la nota d'avaluació amb la següent ponderació:

Activitats: 30%. En aquest apartat seran tinguts en compte els següents aspectes:

- Actitud a l'aula, tant cap a la matèria com als companys, a la professora i la resta de la comunitat educativa, valorant especialment el respecte per les idees de la resta de persones que la formen.
- Treball a l'aula o per a casa, presentació dels treballs dintre del termini i en la forma escaient, elaboració d'exercicis i treballs de forma adequada i responsable,...
- Treball a realitzar a casa

En tot cas, s'estima que quan un alumne no realitze en més de tres ocasions les tasques encomanades per a l'aula o treball a casa, suspendrà automàticament l'avaluació, independentment de les proves escrites, doncs no manifesta el suficient interès i continuïtat en el treball de la matèria.

Proves escrites: 50%. Perquè una prova escrita sigui valorada positivament l'alumne haurà d'obtenir almenys 4 punts (sobre un total de 10); en el cas d'exàmens amb contingut teòric i pràctic ambdues parts han d'estar compensades.

Altres variables: 20%. Comportaments no adaptats a la legislació sobre delictes. Bàsicament referits al tractament dels diferents:

Homo fòbia

Xenofòbia

Ideologies autoritàries no democràtiques.

Masclisme

Etc,...

Per superar la matèria serà necessari obtenir una qualificació superior a 5 en cadascuna de les avaluacions. Si no superés alguna de les avaluacions, tindrà la possibilitat de realitzar una prova escrita final sobre els continguts del curs, per a això és requisit imprescindible haver presentat totes les activitats en els terminis establerts.

Una correcta aplicació d'aquests instruments/ítems permetrà aconseguir **una avaluació integradora, col·laborativa i participativa on queden implicats alumnat i famílies.**

Procediments de recuperació d'alumnes amb avaluacions suspeses: es realitzarà una recuperació per cada avaluació avaluada negativament, tenint a més l'opció d'un examen global de tota la matèria al juny i si escau a la prova extraordinària de juliol.

8. METODOLOGIA. Orientacions didàctiques

8.1. METODOLOGIA GENERAL DE L'ÀREA

L'elecció del mètode, com la dels recursos i les activitats és el moment de major autonomia del professorat. Així mateix, la importància de la metodologia resideix a ser el vehicle dels continguts i un dels instruments imprescindibles per a l'atenció a les necessitats educatives específiques de l'alumnat.

La metodologia respon a la pregunta de "com" ensenyar i el "com", en aquests casos, condiona de manera decisiva el què. Les conjuntures actuals semblen requerir una metodologia participativa i activa que, partint de les idees o coneixements previs, potencie l'autonomia de l'alumnat en el seu aprenentatge. En aquesta línia, són molts els factors que caldria tenir en compte més enllà de judicis totalitaris o posicions ingènues.

Començarem per intentar definir que entenem per mètode:

- A.-És un camí per aconseguir els objectius
- B.-És el que possibilita l'ordre, la unió i la coherència en la dinàmica dels fets
- C.-Permet l'assimilació dels continguts
- D.-Motiva i desperta l'interès pel tema

Para la seva millor anàlisi, els mètodes poden ser classificats sota diferents criteris. Hem realitzat una classificació sobre la base de quatre aspectes que representen quatre vèrtexs del quadrilàter didàctic, a saber: el raonament, l'activitat de l'alumnat, la forma de treball en classe i la presentació dels continguts:

a) Per la forma del RAONAMENT exigít:

Deductiu: Si plantejem lleis, hipòtesis o teories de caràcter general i demanem la seva aplicació

Inductiu: Si partim de casuística i demanem la llei que la regula

b) Segons l'ACTIVITAT de l'alumnat:

Receptiu: Si el paper de l'alumnat és passiu, receptor.

Actiu: Si permet que l'alumnat intervingui en el procés

c) Per la FORMA DE TREBALL en classe

Verbalista: Dependent del relat del professorat

Intuitiu: Per descobriment

d) Per la presentació dels CONTINGUTS

Sistemàtics: Establert per apartats

Ocasionals: Centres d'interès

Els mètodes, entesos com a propostes didàctiques sistematitzades que possibiliten el coneixement, que estan vigents en el nostre sistema educatiu són els següents:

GLOBALITZADORS: Els mètodes que van més enllà de la visió parcial de la realitat que tenen les disciplines, superant-les, el més important d'ells és la Metodologia de Projectes.

INDIVIDUALITZATS: Es basen en un treball individual, el més freqüent és el que utilitza com a recurs les fitxes.

SOCIALITZADORS: Són aquells que tenen com a principal objectiu la integració de l'alumnat en la societat.

DINÀMIQUES DE GRUP: Permet el treball en comú i l'aprenentatge entre iguals.

PERSONALITZATS: Són els mètodes que possibiliten un aprenentatge adaptat als processos personals: ritmes, capacitats, motivació i interessos.

TRANSMISSIUS: El més tradicional, és l'anomenat magistral o expositiu.

En general i de forma intuïtiva s'utilitzen diverses metodologies indistintament però podríem esmentar alguns factors que haurien de tenir-se en compte per a l'elecció de l'opció metodològica més adequada:

- Característiques de l'alumnat
- Naturalesa del contingut de les àrees
- Estructura i seqüència de la matèria
- Habilitats del professorat
- Organització d'espais, temps i recursos

Les Unitats Didàctiques, com a organització de continguts poden combinar diferents mètodes tenint en compte els factors exposats.

En qualsevol cas, és important observar que el mètode no és neutre. El mètode és en sí un contingut educatiu, és en si mateix també educatiu, sobretot en la promoció d'actituds i hàbits de treball. D'altra banda, caldria evitar pronunciar judicis maximalistes de l'estil de "mai s'ha d'utilitzar classes magistrals amb alumnat del primer cicle de la E.S.O., o, sempre és preferible elaborar materials propis i no utilitzar el llibre de text. S'ha d'alertar, així mateix, sobre posicions ingènues, amb les quals proclamen les màximes bondats per a les dinàmiques de grup sense tenir en compte les capacitats del professorat per conduir-les.

Però són les activitats i els recursos els qui ens van a donar la veritable

mesura del mètode triat. Les activitats delaten les nostres veritables intencions per molt que programem o defensem una o una altra opció metodològica. Segons les destreses essencials bàsiques a aconseguir podem classificar les activitats en activitats de:

- A. Enfocament
- B. Recollida de la informació
- C. Record
- D. Organització
- I. Anàlisi
- F. Generació (Inferència, predicció...)
- G. Integració (Resum, reestructuració...) H. Avaluació

Els recursos són un altre element molt important dins de l'opció metodològica. Podem comptar amb els recursos:

- De l'entorn: naturals, culturals, del patrimoni històric, etc.
- Del propi centre.
- De les administracions, tant humans (Programes educatius, CEPs, monitors/as, assessoris/as, etc.) com a materials (guió d'activitats...).
- Que procedeixen de materials curriculars elaborats.
- Materials d'elaboració pròpia.

A la programació didàctica s'ha de relatar la bateria de recursos disponibles, aquells que prioritzarem per a la nostra actuació, tenint en compte que la seva pertinència està condicionada per les potencialitats del mitjà, les estructures cognitives de l'alumnat i la coherència amb la resta de la programació. Els recursos compleixen funcions que podríem relacionar de la següent manera:

1. Instructiva: Transmissora de continguts.
2. Formativa: Possibilita la formació integral.
3. Motivadora: Desperta interès.
4. De reflexió i innovació: Permeten una major autonomia del professorat, possibilitant alternatives metodològiques.

8.2.METODOLOGIA ESPECÍFICA D'IAEE

Davant qualsevol nou aprenentatge, l'alumne posseeix ja idees i actituds prèvies. No obstant això, la importància creixent que tenen els assumptes econòmics en els diferents nivells de la societat i la forma tan directa en què ens afecten tant individual com col·lectivament provoca que els alumnes es mostren

totalment receptius davant alguna cosa que consideren nou i que els pot servir d'utilitat.

Hem de tenir en compte aquesta actitud expectant i amb poques idees prefixades per iniciar el procés d'aprenentatge, en el qual el professor actuarà com a guia que permeta als alumnes adquirir els nous continguts. Per això, serà imprescindible començar pel més proper a l'alumne d'aquí iniciar un procés d'aprenentatge reflexiu, plantejant possibles problemes i solucions.

La iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial ha d'abordar almenys dos d'aquests objectius (Diego, 2009):

- a) Desenvolupar actituds i habilitats que formen la mentalitat emprenedora.
- b) Sensibilitzar els estudiants perquè tinguen en compte l'autoocupació i la creació dels propis projectes com una forma més d'ampliar les seves carreres professionals.
- c) Donar oportunitats per treballar en projectes i activitats concretes gestionades pels mateixos alumnes.
- d) Proporcionar als alumnes coneixements i habilitats específics per crear i gestionar amb èxit els seus projectes.

Aquests objectius metodològics es poden assolir a través de tres tipus de propostes didàctiques diferents, concretament, les que aborden els tres tipus d'educació emprenedora que proposa Gibb (2006):

1. Aprendre a crear una empresa (*learning for entrepreneurship*).
2. Entendre que és l'esperit empresarial (*learning about entrepreneurship*).
3. Actuar de forma emprenedora (*learning through entrepreneurship*).

Com que és una matèria d'implantació internacional recent, tant l'educació emprenedora i empresarial com l'educació financera suposen un procés formatiu també per al professor, ja que requereixen de l'adopció, l'assimilació i el bon ús de noves metodologies per no caure en l'error de convertir la matèria en una educació purament teòrica. Seguint Gibb, el professor ha d'implementar la metodologia que possibiliti als alumnes experimentar de primera mà el concepte, la qual cosa s'aconsegueix mitjançant l'aprenentatge basat en problemes, l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge a partir de situacions de la vida real, la cessió a l'alumne el control del seu propi aprenentatge, la maximització de l'aprenentatge social, del treball en xarxa, de la feina en equip, la proporció d'oportunitats per assumir riscos de manera calculada, la implicació dels estudiants en tasques de responsabilitat creixents... en les quals les tecnologies de la informació i de l'aprenentatge juguin sempre un paper preponderant.

A partir d'aquestes propostes metodològiques per fer una veritable iniciació a l'activitat emprenedora i empresarial la UE, en el seu Entrepreneurship Education miniCoP, defineix com a nivell òptim de qualsevol proposta didàctica aquella que possibilita l'aprenentatge actiu, tant individual com en grup, el qual reforça i es reforça mitjançant la vinculació amb altres matèries i d'acord amb les competències definides en el currículum.

Finalment, cal recordar que, des dels seus orígens, "la finalitat d'un programa d'educació emprenedora és provocar un canvi actitudinal positiu en els alumnes.

Aquest canvi es donarà si els estudiants perceben un canvi paral·lel en el professor. El domini de la matèria és important, però els trets personals i el comportament del professor ho són molt més" (Avinum, 1996).

La impartició de la matèria ha de partir dels problemes econòmics actuals, els mitjans de comunicació transmeten diàriament nombroses i variades notícies econòmiques, i a través d'elles podem desenvolupar la nostra matèria fent-la més atractiva i més propera a l'alumne d'aquesta manera. Resulta necessari que l'alumne aconseguisca el coneixement del significat precís dels conceptes econòmics i un domini suficient en la seva utilització de manera que pugui expressar-se de forma oral i escrita amb correcció per interpretar i analitzar els problemes econòmics i les seves solucions.

Es proposarà la recerca de temes econòmics de l'entorn proper a l'alumne, tant en forma individual com en equip, utilitzant diferents fonts procedents d'informació de manera que faça de l'economia alguna cosa propera i útil.

El professor complirà la funció d'orientador en l'adquisició de coneixements i estimularà la reflexió davant el treball que es planteja i el ja realitzat, perquè l'alumne comprenga el problema, planteja possibles solucions i corregisca possibles errors. Aquestes estratègies s'ajustaran a les diferents necessitats de l'alumne intentant donar resposta a les seves motivacions, interessos i capacitats.

En tot aquest desenvolupament metodològic és essencial comptar amb les diferents formes d'organitzar el treball a l'aula. Depenent dels continguts que s'estiguen treballant caldrà organitzar la classe d'una o una altra forma i per a aquesta fi s'explica essencialment amb tres models:

a.El treball individual per facilitar la reflexió particular de cada alumne.

b.El treball en xicotets grups de 4 o 5 alumnes que permet l'intercanvi d'idees i finalment,

c. **El grup classe** que és aconsellable per a la posada en comú de tasques realitzades, debats, i exposicions d'experiències pròpies.

Serà important que existesca un equilibri entre els tres models exposats d'organització de l'aula, encara que dependrà, en una part important, de la dinàmica interna de la classe.

Tot l'exposat anteriorment té com a fi necessària l'aprenentatge significatiu dels alumnes. Per aconseguir aquesta meta s'estableixen els següents principis didàctics:

Considerar que l'alumne, encara que procedeix d'una etapa comuna i obligatòria, segueix sent divers en la seva capacitat i ritme d'aprenentatge, per la qual cosa caldrà atendre cadascun dels diferents estils cognitius. Això implica facilitar situacions d'aprenentatge diferents, promovent estratègies didàctiques adequades i seleccionant activitats diferenciades, amb diferents nivells de profunditat i complexitat, i amb diferents graus d'elaboració.

Integrar, de forma satisfactòria, els continguts de tipus conceptual, procedimental, i actitudinal. Es considera que els continguts conceptuals han de constituir-se en organitzadors bàsics del currículum i, en conseqüència, els altres continguts han d'estructurar-se en relació a aquells.

L'Economia cobra enorme importància en la configuració de valors i actituds d'individus i grups, raó per la qual es persegueix la configuració de valors i actituds relacionades amb el diàleg i el consens, la solidaritat entre persones, regions i països, la conservació del mitjà natural i el rebuig del consum innecessari. Es tractarà de desenvolupar un esperit crític que facilite la detecció d'actituds i valors no concordats amb aquells.

Seleccionar els continguts que tenen major poder explicatiu i que permeten comprendre els diferents conceptes elementals.

Limitar a l'imprescindible l'aplicació de tècniques matemàtiques, ja que en tractar-se d'un curs d'introducció a l'Economia, s'ha de donar major importància a la descripció, interpretació i explicació de la realitat econòmica.

Parar esment prioritària a l'activitat de l'alumnat, la qual cosa ha de conduir al fet que les activitats estiguen plenament integrades amb el contingut instructiu.

Realitzar treballs que estimulen el treball cooperatiu, l'ús de noves tecnologies i la utilització de diferents fonts d'informació.

Fomentar la participació de l'alumne mitjançant la realització de debats entre els alumnes on el professor actuarà com a moderador.

Per acabar, podem afirmar que la metodologia està basada fonamentalment en principis d'intuïció i participació activa en classe, intentant que els alumnes prenguen interès per la matèria i assimilien els conceptes deduïnt-los de les activitats realitzades i els relacionen amb els objectes que la tecnologia posa avui en les seues mans.

9. MESURES DE RESPOSTA PER A LA INCLUSIÓ I COMPENSACIÓ DE DESIGUALTATS.

DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. [2018/7822]

L'alumnat no és homogeni, cadascun té les seves pròpies capacitats i interessos. Per tant, el professor ha de vetllar perquè tots ells aconseguen els objectius marcats inicialment.

Des de l'avaluació inicial i des de la recopilació de tota la informació rellevant d'anys anteriors, es procurarà detectar tant als alumnes amb deficiències en l'aprenentatge com aquells altres el ritme dels quals siga superior al del comú de la classe.

Als alumnes amb facilitats en l'aprenentatge i el ritme del qual siga major se'ls encomanaran activitats especials a realitzar tant dins com fora de l'aula. En aquest sentit hi haurà una preocupació per aquells que podent realitzar un aprenentatge superior no l'assolisquen per la falta d'hàbit de treball. A aquests alumnes se'ls motivarà perquè desenvolupen tot el seu potencial.

Per als alumnes amb deficiències en l'aprenentatge s'utilitzaran diferents estratègies que permetin la seva recuperació:

-Utilitzar materials didàctics adequats als seus ritmes d'aprenentatge, és a dir, diversificar les activitats d'ensenyament-aprenentatge i els nivells de dificultat per contactar amb les seves necessitats.

-Modificar la seqüenciació dels continguts de la forma més favorable per a l'alumnat,

-Potenciar el treball autònom per aprofitar l'ajuda individualitzada del la professora,

-Promoure la inclusió en grups el treball cooperatiu dels quals afavoreixi l'aprenentatge.

Per avaluar les capacitats adquirides per aquests alumnes es realitzaran

proves diferenciades i s'adequaran i escalonaran els criteris d'avaluació al seu ritme d'aprenentatge. En aquest sentit, els criteris d'avaluació marcats per l'Administració s'utilitzaran com a referents mínims.

Es pretén que la intervenció educativa siga el més individualitzada possible, això és, que el sistema educatiu oferisca a cada estudiant l'ajuda pedagògica que aquest necessite en funció de les seues motivacions, interessos i capacitats d'aprenentatge.

No obstant açò, és convenient donar resposta, ja des de les mateixes assignatures, a un fet constatable: la diversitat d'interessos, motivacions, capacitats i estils d'aprenentatge que l'alumnat manifesta. Cal, llavors, tenir en compte els estils diferents d'aprenentatge de l'alumnat i adoptar les mesures oportunes per a afrontar aquesta diversitat. Hi ha estudiants reflexius (es detenen en l'anàlisi d'un problema) i estudiants impulsius (responen molt ràpidament); estudiants analítics (passen lentament de les parts al tot) i estudiants sintètics (aborden el tema des de la globalitat); uns treballen durant períodes llargs i uns altres necessiten descansos; alguns necessiten ser reforçats contínuament i uns altres no; els cal prefereixen treballar solos i els cal prefereixen treballar en xicotet o gran grup.

Donar resposta a aquesta diversitat no és tasca fàcil, però sí necessària, doncs la intenció última de tot procés educatiu és aconseguir que l'alumnat aconseguisca els objectius proposats.

Com a activitats de detecció de coneixements previs utilitzarem:

-Debat i activitat pregunta-resposta sobre el tema introduït pel docent, amb la finalitat de facilitar una idea precisa sobre d'on es parteix.

-Repàs de les nocions ja vistes amb anterioritat i considerades necessàries per a la comprensió de la unitat, prenent nota de les llacunes o dificultats detectades.

-Introducció de cada aspecte lingüístic, sempre que açò siga possible, mitjançant les semblances amb la llengua pròpia de l'alumnat o supervivència en ella.

Com a activitats de consolidació farem servir:

-Realització d'exercicis apropiats, abundants i variats, amb la finalitat d'afermar els continguts lingüístics, culturals i lèxics treballats en la unitat.

Aquesta varietat d'exercicis compleix, així mateix, la finalitat que perseguim.

-Amb les activitats de recuperació-ampliació, atenem no solament a l'alumnat que presenta problemes en el procés d'aprenentatge, sinó també a aquells que han aconseguit en el temps previst els objectius proposats.

-Les diferents formes d'agrupament de l'alumnat i la seua distribució en l'aula influeixen, sens dubte, en tot el procés. Entenent el procés educatiu com un desenvolupament comunicatiu, és de gran importància tenir en compte el treball en grup, recurs que s'aplicarà en les activitats que es vagen a realitzar, per exemple treballs bàsics de recerca o, en els debats proposats. Considerem que la posada en comú de conceptes i idees individuals genera una dinàmica creativa i d'interès en l'alumnat.

-Es concedirà, no obstant açò, gran importància en altres activitats al treball personal i individual; en concret, s'aplicarà en les activitats de síntesis/resumeixen i en les de consolidació, així com en les de recuperació i ampliació.

Hem d'escometre, doncs, el tractament de la diversitat des de dues vies:

1.L'atenció a la diversitat en la programació dels continguts, presentant-los en dues fases: la informació general i la informació bàsica, que es tractarà mitjançant esquemes, resums, glossaris, etc.

2.L'atenció a la diversitat en la programació de les activitats. Les activitats constitueixen un excel·lent instrument d'atenció a les diferències individuals de l'alumnat. La varietat i l'abundància d'activitats amb diferent nivell de dificultat permeten l'adaptació, com hem dit, a les diverses capacitats, interessos i motivacions.

10. UNITATS DIDÀCTIQUES

10.1. ORGANITZACIÓ DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES

En el punt 5 d'aquesta programació didàctica queden degudament explicades les relacions entre els continguts (punt 4), les competències (punt 3 per objectius i punt 5 per blocs/unitats) i els criteris d'avaluació; per tant, en aquest apartat relacionarem els objectius de les unitats didàctiques i les activitats d'ensenyament-aprenentatge ha realitzar per a portar al cap els objectius marcats.

BLOC 1. AUTONOMIA PERSONAL, INICIATIVA EMPRENEDORA I INNOVACIÓ.

UNITAT DIDÀCTICA 1. EL PROJECTE PROFESSIONAL

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT-APRENTATGE
<ul style="list-style-type: none"> -Planificar una carrera Professional. -Descobrir la importància de seguir formant-se al llarg de la vida. -Analitzar el potencial Professional d'una persona. -Identificar les opcions professionals. -Descobrir la figura de l'emprenedor. -Reconèixer les qualitats d'un emprenedor. -Distingir entre emprenedor i empresari. -Definir el concepte de "intraemprenedor". -Conèixer el itineraris formatius. -Saber on podem trobar ofertes de treball. -Saber fer un currículum vitae. 	<ul style="list-style-type: none"> -Buscar per Internet exemples d'emprenedors i les seues característiques personals. -Realitzar un DAFO amb les característiques personals de cada alumne. -Elaboració per part de l'alumne del seu currículum. -Realització d'entrevistes entre els alumnes. -Començar a emplenar fitxa de projecte Professional quan digna 30 anys respecte a aspectes professionals, familiars, etc -Pensar coma aconseguir diners pel viatge final de curs/etapa. -Redactar recomanacions per a poder desenvolupar la tenacitat, la creativitat...

UNITAT DIDÀCTICA 2. LA RELACIÓ LABORAL

OBJECTIUS UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT-APRENTATGE
<p>Descobrir que és una relació laboral i el que no és.</p>	<p>Agafar de la sala dels professor i del tauler sindical la informació que passen els</p>

<p>Identificar el Dret Laboral com el garant dels drets dels treballadors. Explicar les característiques d'una relació laboral. Descriure què és un contracte de treball Conèixer el tipus de contracte de treball bàsics. Saber què és la negociació col·lectiva. Conèixer el que és un conveni laboral Saber el cost salarial que representa per a una empresa. Conèixer les prestacions del sistema de la Seguretat Social. Saber que és la prestació d'atur</p>	<p>sindicats i comparar-la. Buscar en Internet casos de acomiadaments improcedents i determinar la causa. Conèixer els models oficials de contracte de treball per a joves. Càlcul bàsic d'una nòmina. -Saber diferenciar el salari a percebre del cost salarial de l'empresa. -Analitzar un conveni col·lectiu en grup. -Realitzar un catàleg de prestacions de la seguretat social. -Investigar per Internet quines funcions i quines prestacions efectua el Servei Públic D'ocupació estatal (SEPE)</p>
---	--

UNITAT DIDÀCTICA 3. ELS RISCS LABORALS

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT-APRENTATGE
<p>Conèixer les relacions entre treball i salut. Descriure el risc laboral. Conèixer els diferents tipus de danys laborals. Saber el significat de condicions de treball. Drets i deures en matèria de prevenció. Descriure els principis de prevenció. Explicar les mesures de protecció.</p>	<p>Identificar i realitzar llistats de danys derivats del treball. Buscar informació en Internet sobre la reforma Laboral de 2012. Debate sobre la reforma laboral realitzada. Aprendre la forma correcta de manipulació manual de càrregues. Conèixer la millor postura per a estudiar i les millors condicions ambientals. Debate sobre el risc elèctric.</p>

BLOC 2. PROJECTE D'EMPRESA

UNITAT DIDÀCTICA 4. EL PROJECTE D'EMPRESA

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT-APRENTATGE
<p>Identificar les diferents possibilitats per trobar una idea emprenedora. Descriure en què consisteix la innovació de procés i la innovació de producte. Ensenyar a generar idees.</p>	<p>Exposar idees innovadores en públic. Presentar un projecte d'empresa i els seus promotors. Realitzar un esquema sobre una empresa que coneguen on es destaquen els aspecte</p>

<p>Distingir els diferents factors que componen l'entorn de l'empresa. Realitzar anàlisis de l'entorn(DAFO, teoria escenaris, anàlisi cross sestin, etc). Conèixer les variables de localització. Analitzar com es pot organitzar una empresa. Diferenciar entre organització formal i informal. Redactar i presentar correctament un projecte d'empresa.</p>	<p>en que l'empresa demostra que assumeix la seua responsabilitat social: respecte medi ambient, compliment drets humans i laborals,... Realitzar l'organigrama del Institut Buscar a Internet idees i oportunitats de negoci. Realitzar anàlisi DAFO del projecte. Buscar en Internet les ajudes per a la creació d'empreses. Entrar en http://www.emprendedores.es i veure el document "Pla de negoci"</p>
---	--

UNITAT DIDÀCTICA 5. LA GESTIÓ DELS RECURSOS HUMANS

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT-APRENTATGE
<p>Conèixer i explicar l'evolució de les distintes teories d l'organització de l'empresa. Conèixer la Teoria X-Y de Douglas McGregor. Identificar el factors de motivació del esser humà. Conèixer les tasques del departament de RRHH. Distingir entre reclutament i selecció. Descobrir la importància de la formació dels treballadors. Conèixer que és el sistema d'informació de RRHH.</p>	<p>Descriure el model de gestió de RRHH d'una empresa de l'entorn. Descriure el model de gestió de RRHH de l'Institut. Descriure el model de gestió de RRHH del professor. Debatre en classe sobre la teoria X-Y</p>

UNITAT DIDÀCTICA 6. FUNCIONS DE L'EMPRESA

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT-APRENTATGE
<p>Conèixer i explicar les diferents activitats de l'empresa. Identificar les principals funcions. Descriure en què consisteix la funció producció. Conèixer el paper del factor de producció en el procés productiu. Descobrir l'importància de I+D+r</p>	<p>Buscar per Internet empreses premiades per realitzar I+D+r. Debatre en classe sobre la publicitat. Buscar informació sobre el màrqueting sensorial. Buscar informació sobre l'obsolescència programada. Veure en classe el documental. Comprar,</p>

<p>Comprendre els conceptes de productivitat i competitivitat. Descriure en què consisteix la funció comercial. Descriure les 4 Ps del màrqueting mix. Distingir entre producte bàsic, real i ampliat. Conèixer els mètodes de fixació de preus. Descobrir què és la promoció. Descobrir què és la distribució.</p>	<p>tirar, comprar. La historia secreta de la obsolescència programada. Debatre sobre el documental.</p>
---	---

UNITAT DIDÀCTICA 7. LA INFORMACIÓ COMPTABLE

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS D'ENSENYAMENT APRENTATGE
<p>Conèixer i explicar els requisits de la informació comptable. Descobrir qui son els usuaris de la comptabilitat. Conèixer els principals comptes anuals Conèixer bàsicament el mètode de la partida doble. Conèixer els documents de cobrament i pagament. Descriure un arxiu.</p>	<p>Realitzar exercicis curts i bàsics de tot el procés comptable. Interpretar el balanç i el compte de resultats. Buscar per Internet les empreses de l'Estat Espanyol amb majors beneficis l'últim any. Investigar per Internet que s'entén per economia submergida. Treballar sobre plantilles de documents comptables</p>

BLOC 3. PLA ECONÒMIC FINANCER

UNITAT DIDÀCTICA 8. LA FINANCIACIÓ EN L'EMPRESA

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT APRENTATGE
<p>Descobrir com és realitza un anàlisi bàsic de costos i ingressos. Diferenciar entre cost, despesa i pagament. Conèixer el paper dels costos a l'hora de determinar els preus. Explicar com s'elabora un pla d'inversions. Identificar els components d'un pla d'inversions. Explicar com s'elabora un pla de finançament. Conèixer el concepte de fonts de finançament. Distingir i descriure les fonts de</p>	<p>Treballar en grup la millor forma d'aconseguir recursos per a portar l cap un projecte d'empresa.</p>

<p>finançament. Determinar les inversions necessàries per la posada en funcionament d'una empresa. Realitzar un estudi de viabilitat econòmicofinancer del projecte d'una empresa</p>	
---	--

UNITAT DIDÀCTICA 9. LES OBLIGACIONS FISCALS

OBJECTIUS DE LA UNITAT	ACTIVITATS ENSENYAMENT APRENENTATEG
<p>Conèixer les partides més importants de la despesa pública i els ingressos més importants de l'Estat. Distingir entre taxa, contribució i impost. Estudiar les funcions dels impostos. Identificar les obligacions fiscals de les empreses. Conèixer el funcionament bàsic del IVA, IRPF i IS. Conèixer el calendari fiscal.</p>	<p>Investigar en la pàgina de l'AEAT els diferents tipus impositius d'IVA i sobre quin tipus de béns recauen. Calcula l'IVA d'una factura amb IVA inclòs. Facturar operacions simulades. Buscar en Internet: Balances fiscal per comunitats autònomes. Renda per càpita de les comunitat autònomes. Debatre sobre les dades 'abans. Buscar en Internet: Pressió fiscal dels països de la UE. Índex de Gini dels països de la UE. Debatre sobre les dades d'abans. Debatre sobre la progressivitat dels diferents tipus d'impostos. Debatre sobre la necessitat dels impostos. Debatre sobre l'assignatura "Educació Fiscal".</p>

10.2.RECURSOS DIDÀCTICS

Es repartiran aquests materials perquè els alumnes puguin realitzar les activitats d'ensenyament i aprenentatge. Fonamentalment plantilles, fotocopies diverses, documents oficials, etc

La resta dels materials tindran el seu origen fonamentalment en les fonts periodístiques, i documentals en vídeo d'on s'obtindrà informació que els permeta realitzar la tasca prevista, sempre en relació amb l'entorn o amb esdeveniments propers als alumnes. Aquest tipus de materials té l'avantatge d'atreure la curiositat de l'alumne perquè en els fets que tracta de vegades tenen interessos

personals. Els inconvenients derivats dels tecnicismes i coneixements no compresos hauran de ser resolts pel professor.

A l'hora de triar el recurs a utilitzar no hem d'oblidar que no hi ha recurs bo o millor, igual que no hi ha un mètode millor, cal buscar aquell recurs que s'adapte millor al nostre grup, a la unitat que estem impartint i als objectius que pretenem aconseguir.

Els recursos materials que s'utilitzaran en la impartició de la matèria d'Economia seran:

- Apunts
- Material escrit i elaborat pel professor.
- Canó projector per a ordinador
- Pissarra.
- Quadern de l'alumne, fotocòpies d'anotacions, exercicis o lectures
- Textos d'autors relacionats amb les Unitats Didàctiques.
- Premsa i revistes econòmiques (suport paper i digital)
- Transparències i gràfics.
- Documentals.
- Aula d'informàtica.

10.3. ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

Les activitats d'avaluació tenen com a referent els criteris d'avaluació de la unitat didàctica. Les activitats d'avaluació s'integren en la seqüència didàctica, ja que l'avaluació és contínua i la seva principal funció és formativa i formadora. Pel disseny de les activitats d'avaluació cal tenir en compte:

-Quin tipus d'informació es pretén obtenir (funció de l'avaluació).

-Que siguin coherents amb les competències bàsiques que es pretén desenvolupar i amb els objectius didàctics (criteris d'avaluació).

-Les activitats d'avaluació han de propiciar que l'alumnat active els coneixements i habilitats de què disposa, done respostes complexes i creatives, reorganitze els coneixements disponibles per afrontar nous problemes.

-Les activitats d'avaluació han de plantejar-se a partir de la resolució de casos, situacions simulades...

10.4. ACTIVITATS DE REFORÇ I AMPLIACIÓ

Si es possible:

- Una visita a una empresa de la ciutat o rodalies, per veure al món real el que s'ha estudiat a classe.
- Visita al mercat municipal
- Xerrades d'empresaris al centre.
- Assistència a conferències sobre economia i empresa organitzat per l'Ajuntament d'Oliva.

10.5.DISTRIBUCIÓ TEMPORAL DE LES UNITAT DIDÀCTIQUES

TRIMESTRE	UNITAT DIDÀCTIQUES
PRIMER TRIMESTRE	
SEGON TRIMESTRE	
TERCER TRIMESTRE	

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

En aquest projecte s'ha tingut en compte la idea de transversalitat com a forma de relacionar els continguts de la matèria amb els d'altres, considerant els valors i les actituds implícits en aquests continguts. El propòsit és contribuir que l'educació dels estudiants es duga a terme amb una major unitat de criteri entre les diferents matèries, cosa que pot aconseguir-se prestant atenció, en el moment de plantejar l'organització del projecte curricular, a aquells continguts que posseeixen caràcter interdisciplinari.

Aquests continguts transversals poden incloure's en les diverses categories que presentem tot seguit:

Foment de la lectura. Comprensió lectora. Expressió oral i escrita

El departament ha pensat les següents actuacions per a fomentar la lectura:

- Tindrà sempre present i a revisió i reflexió de l' ORDE 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres docents de la Comunitat Valenciana.
- Prepararem textos adequats i d'interès per a cada nivell, en relació a l'assignatura.
- Es treballaran en casa.
- Es potenciarà i incentivarà la recerca d'informació en Internet i en llibres, revistes, etc per a fer els treballs trimestrals de caràcter monogràfic (materials, robòtica, centrals elèctriques, domòtica, etc).

Comunicació audiovisual i TIC

Tractem aquest tema transversal amb l'ús de recursos audiovisuals i la producció de continguts (vídeos, presentacions..)

Educació en valors

La matèria economia permet la inclusió d'una sèrie de valors que la societat actual considera bàsics en la formació de les noves generacions. A continuació es fa referència a aquells que estan més íntimament relacionats amb aquesta matèria.

La profusió al llarg del curs de la translació de valors lligats al diàleg per

solucionar els problemes d'individus i grups a nivell nacional, o a nivell internacional, promou actituds pacífiques per sobre del conflicte, per la qual cosa es pot dir que el material curricular proporciona Educació per a la Pau.

En inculcar al llarg del projecte valoris de conservació dels recursos ambientals, de la responsabilitat ètica i social de l'empresa, mentre que influeixen en la qualitat de vida, es proporciona una Educació per a la Salut i alhora una Educació Ambiental. La translació de valors i actituds d'igualtat i solidaritat apareix de forma constant encara que amb major intensitat quan es tracta la gestió dels recursos humans, la qual cosa permet afirmar que hi ha també una Educació per a la Igualtat entre els individus i races en general i entre els sexes en particular.

També, es farà veure als alumnes valors i actituds relacionades amb tècniques de comunicació que afecten a la creació de necessitats fictícies, ajudant-los a reflexionar i analitzar, si escau, la influència de tals tècniques i a exercir de forma autònoma el paper de consumidors, per la qual cosa també hi ha un component d'Educació del Consumidor.

Aquests temes, que atenen al valor integral dels alumnes, es desenvolupen, fonamentalment a través dels continguts actitudinals i s'abordaran mitjançant diverses activitats al llarg del curs.

Per últim cal recordar que l'economia és present en tots els aspectes de la nostra vida quotidiana. Qualsevol persona necessita conèixer les regles bàsiques que expliquen els esdeveniments econòmics i el llenguatge específic que utilitzen els economistes i els mitjans de comunicació per analitzar els fets.

L'estudi de l'economia ajuda a percebre i conèixer el món que ens envolta i possibilita analitzar les relacions humanes des d'aspectes microeconòmics i macroeconòmics, així com aprofundir-hi, tenint en compte variables de l'entorn i, més concretament, les que afecten al País valencià. També facilita la comprensió de conceptes emprats de forma habitual en l'economia i en el món empresarial, potencia habilitats de raonament, abstracció i interrelació, i proporciona eines per examinar de forma crítica la societat que ens envolta. Tot això justifica la presència d'una assignatura com l'economia en l'educació secundària obligatòria.

La societat cerca el benestar material i el progrés dels seus membres. L'enfocament econòmic suposa explicar la realitat des d'una perspectiva diferent, principalment a partir dels interessos i les necessitats que les persones manifestem a cada moment. Les persones ens veiem abocades a establir prioritats entre les nostres

necessitats i a decidir quines satisfarem amb els recursos limitats de què disposem.

L'estudi de l'economia proporciona, juntament amb la formació tècnica, una sèrie de competències per fer feina en equip i habilitats de comunicació, iniciativa i lideratge. També estimula l'esperit emprenedor.

Cal destacar que en aquesta assignatura es tracten continguts essencials perquè, una vegada finalitzats els estudis de l'educació secundària obligatòria, els alumnes siguin mínimament competents en el desenvolupament d'activitats quotidianes com anar a un banc, comprar a termini, sol·licitar un préstec, etc.

12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Es realitzaran aquestes activitats en funció del nivell dels alumnes:

-Assistència a conferències organitzades per L'Ajuntament d'Oliva sobre economia empresa.

Si es poden fer:

-Visita a la Cooperativa de Pego.

-Xerrades d'experts i/o empresaris de la zona.

13. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT I INDICADORS D'ÈXIT

L'avaluació de la pràctica docent és necessària per recollir informació respecte a les necessitats i assoliments dels alumnes. Cal reflexionar i prendre decisions pertinents per valorar tant la nostra actuació com a docents com la programació didàctica, que caldrà adequar cada vegada més als alumnes. Si cal, s'hauran de modificar aquells elements que han plantejat alguna dificultat i millorar així el procés d'ensenyament. Així doncs, s'hauran d'incorporar propostes de millora, les quals seran incloses en la memòria de fi de curs i figuraran en la programació del curs següent.

D'altra banda, es tracta d'un procés que és part integrant del procés educatiu i, per això, ha de realitzar-se de manera contínua, amb la finalitat no sols de valorar els resultats obtinguts segons les competències adquirides i els objectius aconseguits, sinó d'analitzar tot el procés d'ensenyament i aprenentatge. Serà decisiva per a detectar les dificultats en el moment en què es produïsquen, esbrinar-ne les causes i, en conseqüència, reorientar la intervenció educativa i acomodar-la a la diversitat de capacitats, ritmes d'aprenentatge, interessos i motivacions de l'alumnat.

Ara bé, per poder incorporar les mesures de millora, s'ha de tindre en compte una sèrie d'indicadors d'èxit, que ajudaran a comprovar el funcionament de la programació. Aquests indicadors s'obtidran a través de qüestionaris o enquestes, a complimentar pels alumnes i professors.

Indicadors d'èxit (a emplenar pel professorat)	Sí	No
La programació s'adequa a les necessitats de l'entorn i de l'alumnat		
La programació té en compte els interessos i el nivell de desenvolupament de l'alumnat		
La programació respon a la necessitat social de determinats continguts		
La programació s'aplica en la pràctica		
La programació contempla els objectius del cicle, la programació de les comissions, de recursos: biblioteca, periòdic, projectes de formació...		
Es fa un seguiment i avaluació trimestral de la programació.		
En la programació s'identifiquen aspectes que es poden millorar a partir de la memòria.		
La programació contempla l'atenció a la diversitat		
La planificació de les eixides didàctiques i activitats complementàries és coherent amb la programació.		
Les activitats complementàries potencien la participació de les famílies.		

Indicadors d'èxit (a emplenar per l'alumnat)	Sí	No
L'alumnat valora positivament el pla de les activitats complementàries		
Aquestes activitats fan que l'escola siga més oberta, interessant i divertida		
Els materials emprats són adequats i atractius per a l'alumne		
Cada unitat didàctica es treballa suficientment a classe.		
S'utilitza suficientment les TIC a classe		
Les unitats didàctiques presenten conceptes que s'haurien d'haver assolit en cursos anteriors		
La principal dificultat és expressar els conceptes a nivell escrit		
La principal dificultat és expressar els conceptes a nivell oral		
La principal dificultat és l'ortografia		
La principal dificultat és la comprensió lectora		
La principal dificultat és la comprensió oral		
S'han donat poques classes durant l'avaluació		

IES Enric Valor
Carrer Duanes, 17 - 03780 Pego
03007613@gva.es - 966409960

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Investigació, Cultura i Esport

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur

14. SEGUIMENT PROGRAMACIÓ: CORRECCIONS I AJUSTOS

Pego, setembre 2021

Carme Escrivà i Escrivà
David Torres Guitart
Joan Carles Vicens Bordes
Cap departament d'economia